יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 112 | Łódź, Poniedziałek 15 maja 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, י"ט אייר תרצ"ג | № 112

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

היטלער שארפט די ציינער אויף עסטרייך

די רעד־עס פון זיינע מיניסטארען אין וויען

וויען, 14. (ספ. טעל.) אונטער דעם פראטעקטאראט פון דער יאהרצייט־פייערונג לכבוד דעם אפשלאגען וויען — האבען די היטלעריסטען איינגעארדנעט שבת אין אווענד, אויפ'ן ספארט־פלאץ פון צוגעלמאנען א גרויסע פערזאמלונג, אויף וועלכער עס האבען גערעדט די אנגעקומענע דייטשע מיניסטארען.

דער פאליציי־קאמיסאר האט לכתחילה געווארענט, אז ער וועט פונאנדערטרייבען די פערזאמלונג, אויב עס וועלען אויף איהר בעריהרט ווערען פאליטישע טעמען.

דער מיניסטער פראנק האט פערזיכערט אין זיין רעדע, אז היטלער וועט בקרוב קומען קיין וויען, ווייל ער פיהלט זיך אלס א בירגער פון דער האגיגער שטאט...

היטלער איז ענטשלאסען — האט ער דערקלערט — צו פיהרען דעם קאמף ביז צו דער פולשטענדיגער בעפרייאונג פונ'ם דייטשען פאלק.

דער מיג. קערל האט דערקלערט:

— מיר ווייסען, אז מיר זענען נישט קיין ערווארטעטע געסט, אבער דאך זענען מיר געקומען קיין וויען, כדי צו פראקלאמירען די שייכות פון עסטרייך צו דייטשלאנד.

דער מלוכה־סעקרעטאר פרייסלער האט געזאגט:

— די גורלות פון די איבעריגע דייטשע פראווינצען וועלען דעצידירט ווערען אין מזרח־פרייסען, און די גורלות פון מזרח־פרייסען — בים דאנוי!

וויען, 14. (ספ. טעל.) אין דעם שענברונער פארק איז פארגעקומען א גרויסער מיטינג לכבוד דעם אפשלאגען פון וויען.

דער מיטינג איז איינגעארדנעט געווארען דורך דער היימווער.

עס זענען אנוועזענד געווען 40.000 היימווערניסטען.

עס זענען אויך געווען אנוועזענד פארשטייער פון דער רעגירונג מיט'ן קאנצלער דאלפוס בראש.

מיג. פעי האט געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט אונטערגעשטראכען די פערדינסטען פונ'ם קעניג יאן סאביעסקי.

מצד די פאליטישע געגנער זענען געמאכט געווארען פרובען פון א קאנטר־דעמאנסטראציע. פאליציי האט ארעסטירט ארום 100 מאן.

וויען, 14. (ספ. טעל.) דער מיג. קערל איז זונטאג אפגעפלויגען קיין בערלין, און מיג. פראנק איז אפגעפאהרען קיין גראץ.

!!!

„דער רוף פון קערפער"

אונטער דעם דאזיגען נאמען הויבט זיך אן צו דרוקען אין

„נייעם פאלקסבלאט"

א נייער העכסט־סענסאציאנעלער עראטישער ראמאן.

„דער רוף פון קערפער"

דאס איז איינער פון די מערקווירדיגסטע ראמאנען פון אונזער רעטענישפולער צייט. :::

דער דאזיגער אויסערגעוועהנליך־שפאנענדער ראמאן איז א זעלטענער דאקומענט, און א וואונדערליכע שילדערונג פון א קרישטאל־ריינער פרויען־נשמה, וואס איז בלב ובנפש פערליבט אין איהר שיינעם, געזונדען און רייכען מאן, און דאך טרייבט איהר דער פינסטערער, פעומערגנער אינסטינקט צו ווערען אנ'אויסגעלאסענע פרוי, און צו גיין אנדינגען זיך אין א ביליג שאנד־הייזעל.

**

מארגען הויבט זיך אן אין דעם

„נייעם פאלקסבלאט"

צו דרוקען דאס ווערק:

„דער רוף פון קערפער"

!!!

דייטשלאנד פראדוצירט שוין שווערע ארטילעריע

פאריז, 14 (ספ. טעל.)

„לע רעמפארט" גיט איבער א סענסאציאנעלע ידיעה, וואס שטאמט פון זעהר ערנסטע קוועלען.

דייטשלאנד — שרייבט די דאזיגע צייטונג — האט אנגעהויבען צו פאבריצירען שווערע ארטילעריע, וואס איז פערווערט דורכ'ן ווערסאלער טראקטאט. די פאבריקען פון „ריין־מעטאל" אין דיסעלדארף האבען אנגעהויבען אויף א ברייטען פערנעהם צו פראדוצירען 15 צמ. שווערע פעלד־הויביצען פון א נייעם טיפ. די דאזיגע הארמאטען זענען א פערפולקאמטער מאדעל פון די דייטשע שווערע הויביצער פון יאהר 1913. די פרטים פון דער פאבריקאציע ווערען געהאלטען אין שטרענגער געהיימניש. אלס ארבייטער ווערען בענוצט אויסשליסליך אויספרובירטע מיטגלידער פון דער היטלער־פארטיי. די פאבריקען פון די קריגס מאטעריאלען „ריין־מעטאל" זענען איצט, נאכ'ן צריבערקראגען פון א טייל קרופ־פאבריקען קיין שווייץ — די גרעסטע אין דייטשלאנד.

די „לאפפ"־פייערונג אין ווארשא

ווארשא, 14. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט זענען דא אין שייכות מיט דער 10־יאהריגער עקזיסטענץ פון „לאפפ" פארגעקומען גרויסע פייערליכקייטען.

אויפ'ן פלאץ פון מארשאל פילסודסקי האט געהאלטען א גרויסע געלעגענהייטס־רעדע דער פראפ. כובער.

נאך זיין רעדע האט מען ארויסגעלאזט פון שטייגלעך 500 פאסט־טויבען.

שטורמיסטען „נעהמען אין שוץ" יודישע אדוואקאטען

און פערטרייבען היטלעריסטישע דעמאנסטראנטען...

פראנקפורט, 14 (יט"א טעלעגראפיש).

פאר'ן פראנקפורטער געריכט האבען די היטלעריסטען איינגעארדנעט א דעמאנסטראציע געגען די יודישע אדוואקאטען. א מחנה היטלעריסטען האט זיך אריינגעריסען אין געריכט וועלענדיג מיט געוואלד בעזייטיגען די יודישע אדוואקאטען. די וואך־שטורמיסטען האבען דעם המון פונאנדערגעטריבען.

2 יודען דעקארירט מיט גאלדענע פערדינסט־קרייצען

פאר זייערע פערדינסטען ביי דער נעגען־גאז־אקציע

ווארשא, 14 (יט"א טעלעפאניש).

אין שלאס זענען דעקארירט געווארען מיט גאלדענע פערדינסט־קרייצען א גאנצע רייה פערזאנען פאר זייערע פערדינסטען ביי דער אקציע געגען גיפטיגע גאזען. צווישען אנדערע זענען אויך דעקארירט געווארען רפאל שערעשעווסקי פון ווארשא און ד"ר יוסף פרנס פון לעמבערג.

געמיינזאמע פעטיציע פון בעלגישען יודענטום

געגען די יודען־פערפאלגונגען אין דייטשלאנד

בריסעל, 14 (יט"א טעלעגראפיש)

אלע יודישע ארגאניזאציעס ארבייטען אויס א געמיינזאמע פעטיציע צום פעלקער־בונד געגען די יודען־פערפאלגונגען אין דייטשלאנד.

בעריהמטער יודישער פראפעסאר אליין אנגעגעבען אין דימיסיע

בערלין, (יט"א טעלעגראפיש)

דער בעקאנטער יודישער געלעהרטער פראפעסאר טעכנאלאגיע ד"ר ערנסט האט אנגעגעבען צום בילד. מיניסטער א ביטע וועגען דימיסיע. זיין דימיסיע איז באלד אנגענומען געווארען.

קהלה־וואהלען אין ירושלים

קאנפערענץ מיט'ן שטעלפערטרעטער פון הויך־קאמיסאר

ירושלים, 14 (יט"א טעלעגראפיש)

א פארשטעהער פון דער יודישער „אגענץ", האט קאנפערירט מיט'ן שטעלפערטרעטער פון הויך־קאמיסאר וועגען די קהלה־וואהלען אין ירושלים.

אנטי־יודישע דעמאנסטראציעס אין גראץ

אויסגעבראכען שויבען אין יודישע געשעפטען

וויען, 14. (יט"א טעלעגראפיש) אין גראץ זענען פארגעקומען אנטי יודישע דעמאנסטראציעס. פיל שויפענסטער פון יודישע געשעפטען זענען אויסגעהאקט געווארען, פאליציי האט צוריקגעשטעלט די ארדנונג.

רעכט פאר פליטים פון דייטשלאנד

קאנפערענץ מיט פראנצויזישע רעגירונגס־פארשטעהער

פאריז, 14. (יט"א טעלעגראפיש) אין גיכען וועט פארקומען א קאנפערענץ אויף וועלכער ס'וועט בעטראכט ווערען די פראגע וועגען די רעכטליכע לאגע פון די פליטים פון דייטשלאנד.

א טייל פון דער סאוויעטישער האנדעלס־דעלעגאציע

צוריקגעפאהרען קיין מאסקווע

ווארשא, 14. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט פריה איז ארויסגעפלויגען קיין מאסקווע א טייל פון דער האנדעלס־דעלעגאציע מיט באיעוו'ן און טאמארינען בראש.

ניטראליטעט פון 3 רעפובליקען

אין דער מלחמה פון פאראגוואי מיט באליוויען

פאריז, 14. (ספ. טעל.) די רעפובליקען טשילי, ארגענטינא און ארגענטינא האבען אין דעם סכסוך מיט פאראגוואי ארויסגערוקט זייער נייטראליטעט.

220 יודישע פראפעסארען בעזייטיגט
אין דייטשלאנד אין משך פון דריי וואכען

לאנדאן, 14. (יט"א טעלעגראפיש) „מאנש. גארדיען" האט פארעפענטליכט א ליסטע פון 220 יודישע פראפעסארען וועלכע זענען בעזייטיגט געווארען אין דייטשלאנד זייט'ן 13-טען אפריל ביז'ן 4-טען מאי ד. י.

פאריז, 14. (ספ. טעל.) דאס אויסערן-מיני־סטעריום לייקנט אין די ידיעות פון דער אמעריקא־נער פרעסע, דאס רוזוועלט זאל האבען דערקלערט דעם פראנצויזישען אמבאסאדאר, אז דאס מארא־טאריום פאר דער ראטע, וועלכע איז פעליג דעם 15. מאי איז נישט מעגליך אפצולייגען, אויב איז נישט בעצאהלט די ראטע, וועלכע איז פעליג געווען דעם 15. טעצעמבער.

היטלער ערקלערט אין רייכסטאג
אז דייטשלאנד זאגט זיך נישט אפ פון די בעוואפענונגען

בערלין, 14. (ספ. טעל.) אין שייכות מיט'ן אומגעריכטען צוזאמענרופען פון דעם רייכסטאג אויפ'ן 17. ד. ח. ווערט האלב-אפיציעל מיטגעטיילט: אויף דער באהענטסטער זיצונג פון רייכסטאג וועט געבלי פרעזידירען די שטעלונג פון דער דייטשער רעגירונג אין דעם גאנצען דייטשען פאלק לגבי דער איצטיגער פאליטישער סיטואציע.

היטלער וועט פראטעסטירען געגען דער לעצטער דעציזיע פון גענפער ענטוואפנונגס-קאמיטעט, אז די דייטשע מיליטער ארגאניזאציעס: שטאל־העלם און די היטלער שטורם-טרופען דארף מען בע־טראכטען אלס אויסגעשולט מיליטער.

ווייטער האט די דייטש רעגירונג בדעה צו האלטען זיך פעסט ביי איהר פאדערונג וועגען „גלייכבערעכטיגען דייטשלאנד אויפ'ן געביט פון בעוואפענונגען", און פאדערען, אז די אונטערגע־שריבענע אויפ'ן ווערסאלער טראקטאט זאלען דער־פילען זייערע התחייבות'ן און — זיך ענטוואפענען.

דער היטלער-הפקר אין דאנציג
לויט דער בעלייכטונג פון „זשורנאל דע נאסיאן"

גענף, 14. (ספ. טעל.) „זשורנאל דע נאסיאן" שטעלט פעסט, אז דער פייערליכער צוזאג פון דער־האלטען די ארדנונג, וואס דער פרעזידענט פון סע־נאט ציהם האט בעלייגט אויף דער לעצטער סעסיע פון פעלקער-בונד-ראט איז נישט אויסגעפיהרט גע־וואָרען.

פאליאקען און יודען ווערען ווייטער בעפאלען אויף די גאסען פאר די אויגען פון דער פאליצי און אפילו כמעט ביים אנטייל פון דער פאליצי...

גלייכצייטיג איז די דאנציגער קאנסטיטוציע, וואס איז גאראנטירט דורך דעם פעלקער - בונד, דורכ'ן דאנציגער סענאט פערגוואלדיגט און געבראַ־כען געווארען.

די סאציאליסטען זענען פאקטיש ארויסגעצויגען געווארען פון דער רעכטליכער שוץ, און די פרא־פעסיאנעלע פעראיינען זענען בעהערשט געווארען דורך די היטלעריסטען מיט דער הילף פון דער פאליציי.

די צייטונג דריקט אויס איהר פערוואונדערונג, הלמאי עס איז נישט פערהאן קיין שום ידיעה וועגען א וואס ער נישט איז אקציע מצד דעם הויך־קאמיסאר פון דעם פעלקער-בונד, כדי צו מאכען א סוף פונ'ם טעראר, און זי שטעלט פעסט, אז דער פעלקער-בונד מוז וואס שנעלער אינטערוועניר׳ען וועגען דעם ענין.

„אבוויעפאל" איז פוילען ליקווידירט
אזא בעריכט איז אפגעגעבען געווארען אויף דער סעסיע פון ועד הקהלות אין ענגלאנד

לאנדאן, 14 (יט"א טעלעגראפיש) אויף דער סעסיע פון ועד הקהלות אין ענגלאנד, איז אפגעגעבען געווארען א בעריכט וועגען דער לאגע פון די יודען אין דייטשלאנד, וועלכע ווערט ער־גער פון טאג צו טאג. ס'זענען אויך אפגעגעבען געווארען בעריכטען וועגען דער לאגע פון די יודען אין רומעניען און אין פוילען, צווישען אנדערען איז אפגעגעבען געווארען א בעריכט־ אז דער „אבוויעפאל" אין פוילען איז ליקווידירט געווארען.

א שרעקליכע טיפוס-עפידעמיע אין סיביר

פאריז, 14 (ספ. טעל.) „לע פטי פאריזיען" איז מודיע אין א דעפעשע פון טשיטע, וועגען אנ'אויסברוך פון א שרעקליכער טיפוס-עפידעמיע.

צום שטארקסטען לאזט זיך די עפידעמיע פיהלען אין דער געגענד פון וולאדיוואסטאק. מען רעכענט אויס, אז צוליב דעם מאנגעל אין גענוגענדער מעדיצינישער הילף, זענען אויס געשטארבען אנ'ערך 12,000 מאן.

——=):O:(=——

רוזוועלט וועט נישט פאדערען פון קאנגרעס
קיין פולמאכטען צו ערלעדיגען די מלחמה-חובות

פאריז, 14. (ספ. טעל.) פון וואשינגטאן איז מען מודיע: די אנפיהרער פון דער דעמאקראטיע אין פאר־לאמענט און סענאט זענען אינפארמירט געווארען פון קרייזען, וועלכע זענען דנאהענט צום „ווייסען הויז", אז רוזוועלט וועט נישט פאדערען פון קאנ־גרעס קיין פולמאכטען צו ערלעדיגען די פראגע פון מלחמה-חובות.

לאדזער נייעס

א מיטינג פון ב.ב.וו.ר.

(א) נעכטען איז אין קינא „סטילאווי" פאר־געקומען א גרויסער אויסערארדענטליכער מיטינג פון ב.ב.וו.ר. אויף וועלכען עס האט געהאלטען א לאנגען רעפעראט וועגען דער פאליטישער און ווירטשאפטליכער סיטואציע אין לאנד דער דעפ. שטשניאווסקי.

לסוף איז ארויסגעשיקט געווארען א בעגרי־סונגס-און פערעהרונגס-דעפעשע צום מלוכה-פרע־זידענט.

דער נעכטיגער פייערלעשער יום-טוב

(א) לויט ווי מיר האבען געמאלדען, איז נעכטען פארגעקומען די פייערונג פון די לאדזער פרייוויליגע פייערלעשער לכבוד דעם 57-טען יאהרצייט פון זייער עקזיסטענץ.

עס זענען פארגעקומען גאטעסדינסטען, און א דעפילאדע, וועלכע עס האט אפגענומען דער וואיעוואדע ה' האוקע-נאוואק.

די שקל-קאמפאניע פונ'ם ארבייטענדען ארץ-ישראל

אין צוזאמענהאנג מיט דער הייאהריגער אקציע, איז אין לאדז געשאפען געווארען דער ארבייטער-בלאק צום 18-טען ציוניסטישען קאנגרעס. אין בלאק זענען פערטרעטען „פועלי-ציון" (פאר. מיט צ. ס.) „השומר-הצעיר", „החלוץ", „פרייהייט" און „גורדוניה".

ווער ווייסט

א מיידעל פון 5 יאהר איז פערלאנדזשעט געווארען, בלאנדע האהר הייסט שיינדעלע, רעדט יודיש, צוויסען געבען קילינסקיעגא 46 ביי ווי־טעלזאן.

לעצטע טעג
פון פערקויף פון לאטעריע-לאסען

עס ווערט אויפמערקזאם געמאכט די אלע וועלכע בעזיצען נאך נישט א לאס צו דער 1-טער קלאס 27-טער מלוכה-לאטעריע, אז די ציהונג וועט פארקומען שוין היינטיגע וואך דעם 18-טען מאי, און וועט דויערען 5 טעג. יעדער וועלכער בעגעהרט גליק און וואוילשטאנד דארף אונבעדינגט זיך פערזעהען מיט א לאס פון דער בעריהמטער קאלעקטור ס יאטקא — די צייט איז קורץ!

ראדיא-פראגראם
מאנטאג, דעם 15 מאי 1933

11.40 פרעסע-איבערזיכט. 11.50 מעטע־ארא־לאגישער קאמוניקאט. 11.57 צייט-סיגנאל. 12.05 טאג-פראגראם. 12.10 מוזיק. 1.20 מעטע־ארא־לאגישער קאמוניקאט. 3.10 עקספארט-קאמו־ניקאט. 3.15 ווירטשאפטליכער קאמוניקאט. 3.30 קאמוניקאציע. 4.25 לעקציע פראנצויזיש. 4.40 רעפעראט. 5.00 קאנצערט. 6.00 מוזיק. 7.20 קא־מוניקאט פון דער האנדעלס-קאמער. 7.30 מוזיק. 7.45 ראדיא-פרעסע. 8.00 אפערע „באקאטשא". 9.30 ספארט. 9.40 פארטעפיאן קאנצערט. 10.10 פאסט-קעסטעל. 11.30 טאנץ-מוזיק.

. . .

אויסלאנד

5.25 מאסקווא — אפערע „מאדאם בא־טערפלעי". 6.55 וויען — אפערע פון וואגנער. 8 פאריז — אפערעטקע „דער כשוף פון וואלס". 8.15 דאווענטרי — סימפ. קאנצערט. 8.30 שטראס־בורג — אפערעטקע.

טעאטער „סקאלא"
צוליב דעם אונגעהויער גרויסען ערפאלג
יעדען טאג אויספערקויפט!
היינט, מאנטאג, 9 אווענט היינט!
פאפולערע פארשטעל.
פרייזען פון 60 גר. ביז 2.20

פרעזענטירט
מ. ווינדער די
אמעריקאנער סטארס
לוסי און מישא
גערמאן
אין די גרויסע אמעריק. טעאטער-סענסאציע
מאמע און שוויגער
אין 3 אקטען פון קאלמאנאוויטש, מוזיק לעפקאווסקי
אין קורצען: די 2-טע פרעמיערע
פון לוסי און מישא גערמאן
אזוי איז דאס לעבען!

אלע דארפען וויסען!
צום זומער סעזאן בעקומט איהר
רעשטען
פון די בעסטע קוואליטעטען ביליצער. טאטאשא־ווער און אנדערע נייעסטע - מאדערנסטע מוסטערען פון הערען- און דאמען-שטאפען
פאר מענער אויף אנציגער, אויף פאלטענס
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
פאר דאמען אויף פאלטענס, אויף קאסטיומען
געדענקט דעם אדרעס
נור ביי
R. SZCZĘŚLIWY
5 באוואמיעסקא 5, פראנט, 2. שטאק.

דער פארשטעהער
פון דער אגריקולטור-געזעלשאפט
„הנוטע" אין א"י
ערטיילט אינפארמאציעס וועגען קויפען
2550 אין ארץ-ישראל
פרדסים
אויף אויסצוצאהלען אין משך פון עטליכע יאהר.
גראנד-האטעל, צימ' 230
פון 9 פריה ביז 3 און פון 5 נ"מ ביז 9.

קיין ארץ-ישראל
די ערשטע גרופע דעם 22 מאי
די צווייטע „ „ 6 יוני
אינפארמאציעס טעגליך פון 10—12 בייטאג און פון 4—6 נאכמ.
אין „תוצרת ארץ-ישראל"
לאדז, שרודמיעסקא 3.

ס'ווערט געזוכט
גוטע קוואליפי־צירטע
נייהערינס
צו זומערטריקא-וועש
וושכלאנא 53, וו. 17

פאר
גאלד, בּיזשוטעריע
און לאמבארד- קוויטעם
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

BILANS SUROWY
Łódzkiego Banku Depozytowego, Sp. Akc. w Łodzi
na dzień 1 kwietnia 1933 r.

STAN CZYNNY	Zł.	gr.	STAN BIERNY	Zł.	gr.
Kasa i sumy do dyspozycji	1051522	63	Kapitały własne: a) zakładowy 2.520.000.— b) zapasowy 1.260.000.— c) amortyz. 24.822.87	3804822	87
Waluty zagraniczne . .	1115186	22	Wkłady i rachunki bieżące	10403685	43
Papiery wartościowe . .	891821	50	Zobowiązania inkasowe .	58870	20
Banki krajowe	137576	12	Redyskonto weksli . . .	1305127	15
„ zagraniczne . .	2061680	11	Banki krajowe	264391	63
Weksle zdyskontowane .	5603013	49	„ zagraniczne . . .	1058583	93
Rachunki bieżące . . .	6016497	31	Proc. prowizje i różne zyski	420982	22
Ruchomości	61740	04	Oddziały	617573	53
Nieruchomości	206857	32	Różne rachunki	156944	67
Różne rachunki	291265	32	Zyski z lat ubiegłych .	180380	88
Koszty handlowe . . .	303029	94			
Oddziały	531172	51			
Suma bilansowa:	18271362	51	Suma bilansowa:	18271362	51
Udzielone gwarancje Zł.	1060692	—	Zobow. z tyt. udziel. gwar.	1060692	—
Inkaso	1659637	39	Różni za inkaso . . .	1659637	39
Razem Zł.	20991691	90	Razem Zł.	20991691	90

לאָדז. 15 מאַי 1933

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 15 מאַי 1933

אט אזוי האט די צערעמאניע אויסגעזעהן

דער אויטא־דא־פע איז בערלין לויט דער שילדערונג פון א פערזאן, וועלכע האט בייגעוואוינט די בארבארען־טאט

די צערעמאָניע פון פערברענען „ידישע" ביכער אויפ'ן שייטער־הויפען איז פאָרגעקומען אין בערלין אויפ'ן העגעל־פּלאַץ פאַר דער אוניווערזיטעט. שוין פון אַכט אַ זייגער אינאָווענט האָבען מאַסען ביגיריגע אָנגעהויבען צו שטראָמען פון אַלע עקען שטאָט צום פּלאַץ צו. נעבען דעם אָרט זענען געווען אָנגעגרייט צוויי שטאַבּעס אָנגעשניטען האָלץ אין שטעקענס די לענג אַנ'ערך אַנדערהאַלב מעטער און די הויך אויך אַזוי. דאָס האָלץ איז געווען בעגאָסען מיט נאַפט און האָט געדאַרפט דינען ביים אונטערצינדען דאָס פייער.

אין דערזעלבער צייט האָט מען געהאַלטען אין איין לאָדעווען ביכער אויף די אויטאָס נעבען דעם סטודענטען־הויז, וואוהין מען האָט געהאַט געבראַכט ביכער פון דער גאַנצער שטאָט, פון ביבליאָטעקען און פון פּריוואַטע זאַמלונגען. דאָס סטודענטען־הויז איז געווען העל בעלויכטען, נעבען הויז זענען גאַנצע מחנות סטודענטען געווען בעשעפטיגט מיט גרויזווען די ביכער אויף די אויטאָמאָבילען. דער גרעסטער טייל פון די סטודענטען זענען געגאַנגען אין ווייסע העמדער מיט האַקענקרייצען, אויף אייניגע פון די לאַסט־אויטאָמאָבילען איז פון אין זייט געווען צוגעקלעבט אַ גרויסע פאָטאָגראַפיע פון אַ באַקאַנטען מאַנספערשוין דאָס איז געווען אַ פאָטאָגראַפיע גענומען פון דער רייכער זאַמלונג פון פערניכטעטען אינסטיטוט פאַר סעקסועלע פאָרשונגען פון פּראָפ. מאַגנוס הירשפעלד.

די ביכער זענען געווען אַרומגעבונדען אין פּעקלעך מיט שטריק, צווישען די ביכער האָט מען געקאָנט זעהען פיל אין זעהר טייערע איינבאַנדען.

האַלב ניין אינאָווענט האָבען די סטודענטען אָנגעהויבען אָנקומען גרופּענווייז מיט פּעהנער צום אָרט פון דער אויטאָ־דאַ־פע, פון פאָרענט איז געגאַנגען אַ גרופּע סטודענטען אין ווייסע רייט־הויזען, מיט לאַקירטע באָטפאָרטען און מיט שפּאַדעס אין דער זייט. דאַן זענען געגאַנגען די סטודענטען שטורמיסטען, דאַן די סטודענטען דייטש־נאַציאָנאַלע אין גרין־בלויע העמדלעך. נאָך זיי זענען געגאַנגען סטודענטען אין ציווילע פּאַלטאָנס און מיט בונטע סטודענטישע היטלעך אויף די קעפּ. גאָר צום סוף זענען געגאַנגען שילער, אויך אין בונטע אוניפאָרמען פון די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע סקויטען. אין המון האָט מען געזעהען זעהר פיל פּעהנער שוואַרץ־ווייס־רויט מיט'ן האַקענקרייץ.

אַלע גאַסען אַרום דעם אָרט זענען געווען איבערפולט מיט אַ המון ביגיריגע. דאָס פּובליקום האָט פערפולט אַלע טראָטואַרען און נעבען־גאַסען. פיל פון המון האָבען אין אַנהויב נישט געוואוסט וואָס דאָ איגענטליך גייט, אָבער ווען זיי האָבען אויף דער פראַגע, וואָס דאָ וועט פאָרקומען בעקומען דעם ענטפער, אַז דאָ וועט מען ברענען „ידישע" ביכער זענען זיי געוואָרען אינגאַנצען בעפרידיגט.

נעבען דעם פייער איז די גאַנצע צייט געווען זעהר אַ גרויסע בעוועגונג. די סטודענטען זענען אַרומגעלאָפען, זיך געגעבען סיגנאַלען, זיי האָבען בכלל געטון אַלצדינג, אַז די זאַך זאָל אויסזעהען וואָס ערנסטער און וויכטיגער. אָהן אויפהער זענען אַלע מאָל אָנגעקומען מאָטאָציקליסטען און אויטאָמאָבילען מיט העלע פּעהנער.

ווי עס דערציילען די העכסטע בלעטער האָבען זיך צו די סטודענטען געהאַט געווענדעט בוקיניסטען, הענדלער מיט אַלטע ביכער, און האָבען פאָרגעלייגט אָפּצוקויפען גרויסע פּאַרטיעס ביכער אויף דער וואָג צו איין מאַרק אַ קילאָ, אונאָפּהענגיג פון ווערט און אינהאַלט פון די ביכער. די סטודענטען האָבען זיך אָבער אָפּגעזאָגט פון דער טראַנזאַקציע, זיי האָבען נישט געדאַרפט געבען קיין איין מאַרק, ווען זיי האָבען די ביכער אומזיסט זיך גענומען אומעטום. אַפילו ביי פּריוואַט־פּערזאָנען. אַ טייל פון די ביכער האָבען די סטודענטען פערקויפט און פאַר'ן געלד האָבען זיי בעקומען לאַסט־אויטאָס אויף צו פיהרען די ביכער צום שייטער־הויפען, אַ טייל פון די ביכער זענען איבערגעגעבען געוואָרען אין די פּאַפּיר־פאַבריקען אויף איבערצואַרבייטען אויף פּאַפּיר. עס זענען דערביי דעלעגירט געוואָרען ספּעציעלע פערטרויאונגס־סטודענטען וועלכע זאָלען אַכטונג געבען אַז די ביכער זאָלען ווירקליך פערניכטעט ווערען אין פּאַפּיר און זאָלען חלילה נישט אַריינפאַלען אין די הענד פון מענשען, ליבהאָבער וואָס וועלען די ביכער וועלען אָפּראַטעווען פון פערניכטונג. אַ טייל ווערק פון ענגעלס'ן און פון לאַסאַלען זענען אין דער לעצטער מינוט אָפּגעראַטעוועט געוואָרען לויט עמיצענס אַ בעפעהל.

פּלוצים האָט זיך אַראָפּגעלאָזט אַ שטאַרקער רעגען, דער עולם האָט זיך צושטרייט, אָבער דער רעגען האָט לאַנג נישט אָנגעהאַלטען און דאַן איז דער המון ווידער צוריקגעקומען אויפ'ן אָרט.

האַלב עלף האָט זיך בעוויזען דער סטודענטישער פאַקעל־צוג, עס האָבען אין איהם זיך בעטייליגט עטליכע טויזענד סטודענטען און עטליכע הונדערט סטודענטקעס. זיי זענען געגאַנגען מיט אָרקעסטערס און געזונגען לידער פון די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען. דער צוג האָט זיך געצויגען אַנ'ערך אַ שעה צייט און אינמיטען דעם צוג פון די סטודענטען זענען געפאָהרען די שווער אָנגעלאָדענע לאַסט־אויטאָס מיט די ביכער, וואָס זענען געווען בעשטימט אויף צו פערברענען. דער המון האָט בעגעגנט די אויטאָס מיט יובעל־געשרייען, בענוב־דערס שטורמיש האָט מען בעגעגנט דעם אויטאָ אויף וועלכען עס איז געווען אַ גרויסער פּלאַקאַט: בידער מיט רעמאַרקן!

אין שטורמיסט האָט געהאַלטען אין דער האַנד אַ גרויסען שטעקען און אויפ'ן שטעקען דעם ביוסט פון אַ מאַן מיט גרויסע וואָנסעס. אַלע האָבען צו־ערשט געשטוינט, מיינענדיג אַז דאָס איז דער ביוסט פון ביסמאַרק'ן, אָבער מען האָט דעם המון בערוהיגט, אַז דאָס איז דער יודישער פּראָפעסאָר מאַגנוס הירשפעלד.

מיט ברענענדיגע פאַקלען האָט מען אָנגעצונדען די שטאַבּעס האָלץ מיט נאַפט און דאַן האָט מען גענומען וואַרפען די ביכער אין שייטער־הויפען אַריין. ווי ס'איז שוין געמאָלדען געוואָרען האָט דער פיהרער פון די סטודענטען גראַטשאַהר יעדע פּאַרטיע ביכער בעגלייט מיט אַ קללה: „איך גיב איבער די ביכער פון מאַרקס'ן און קויטסקין די ערגסטע שונאים פון דער מענשהייט, וועלכע האָבען אַריינגעגאָסען שנאה אין די מענשליכע הערצער!" אַזעלכע און ענליכע שפּרוכען.

אַ בעזונדער געשריי פון ווילדער פרייד איז געווען, ווען מען האָט געוואָרפען אין פייער אַריין די ביכער פון עמיל לודוויג (פון לודוויג־קאָהן, ווי דער פיהרער פון די סטודענטען האָט געמאָלדען) און פון עריך מאַריאַ רעמאַרק, דעם מחבר פון בוך „אויפ'ן מערב־פראָנט קיין שום נייעס".

ווען די צערעמאָניע האָט שוין געהאַלטען ביים סוף האָט זיך בעוויזען די קליינע פיגור פון געבעלס'ן דעם פּראָפּאַגאַנדע־מיניסטער, וועלכער האָט אין שיין פון די פייער־צונגען געהאַלטען אַ לויב־רעדע פאַר די סטודענטען און האָט גערעדט וועגען דער סימבאָלישער בעדייטונג פון ביכער־פערברענען אַלס קאַמף־מיטעל געגען יודישען גייסט.

היטלער און דער ליידענדיגער יוד

א קאריקאטור, פאר וועלכער מ'האט פארווערט דער פראנצויזישער צייטונג „זשורנאל" צו קומען קיין דייטשלאנד — אינטערעסאנטע ערקלערונג פון דער צייטונג

דער היטלעריסטישער רעזשים האָט דערשטיקט די דייטשע פּרעסע, די פּרעסע אין דייטשלאַנד איז איצט איינע פון די מיזעראַבעלסטע קרעאַטורען פון דעם נאַצי־רעזשים, זי שפּיגעלט נישט אָפּ די געשעהענישען. איהר אויפגאַבע איז צו בעזינגען היטלערן און זיינע משרתים, קיין אמת זאָל מען אין די דייטשע בלעטער נישט זוכען. עס איז דעריבער באַגרייפליך, וואָס אין דייטשלאַנד האָבען זיך פיל געוואָרפען אויף דער אויסלענדישער פּרעסע, זוכענדיג פון איהר געוואויר ווערען וואָס עס קומט פאָר אין לאַנד. פּרובט אָבער דער רעזשים אַרויפלייגען זיין לאַפּע אויך אויף דער אויסלענדישער פּרעסע. אַ רייהע בלעטער איז פערווערט געוואָרען דער פערקויף און פערשפּרייטונג אין דייטשלאַנד. צוו. אַנד. האָט מען אָפּגענומען דעם דעביט ביי דעם גרויסען ענגלישען ליבעראַלען בלאַט „מאַנטשעסטער גאַרדיען", איצט אויך ביי דעם זעהר פּאָפּולערען נאַכמיטאָג־בלאַט „סטאַר".

די היטלעריסטישע צענזור האָט אויך געוואָלט פערמאַכען דאָס מויל פאַר דער פראַנצויזישער פּרעסע. די ערשטע פראַנצויזישע צייטונג, וועלכע איז פערווערט געוואָרען אין דייטשלאַנד איז דאָס גרויסע פּאַריזער בלאַט „זשורנאַל". דער מאָטיוו פאַר וואָס מען האָט אָפּגענומען ביי דעם בלאַט דעם דעביט איז ווייל די צייטונג האָט אָפּגעדרוקט אַ קאַריקאַטור פון בעקאַנטען צייכענער אַבעל פעוור, די קאַריקאַטור איז פערבונדען מיט דער טראַדיציאָנעלער פראַנצויזישער „וואָך פון גוטסקייט", ווען יעדער איינער מענש איז מחויב אָפּצוטון עפּעס אַ גוטע זאַך פאַר זיינע נאָהענטע. די קאַריקאַטור פון פעוורן שטעלט אַלזאָ פאַר אַ יודען, וועלכער זאָל געפינען זיך אַ באָרוועסער אויף דער ערד און נעבען איהם שטייט איינגעבויגען היטלער מיט'ן האַקענקרייץ אויפ'ן אַרבעל, ער הויבט אויף באַרמהערציג דעם יוד פון דער ערד און קושט איהם אין קאָפּ אַריין. אַזאַ בעליידיגונג פון „פיהרער" האָט די דייטשע צענזור נישט געקאָנט אויסהאַלטען און האָט פערבאָטען די צייטונג צו ברענגען קיין דייטשלאַנד.

עס ווייזט זיך אָבער אַרויס אַז די מעשה מיט דער קאַריקאַטור איז גאָר געווען אַנ'אויסרייד. עס גייט וועגען דער גאַנצער פּאָזיציע, וועלכע דאָס פראַנצויזישע בלאַט האָט אָנגענומען לגבי דעם רעזשים פון האַקענקרייץ, די צייטונג האָט פערעפענטליכט אַ ערקלערונג, וועלכע איז העכסט אינטערעסאַנט און אַפילו סענסאַציאָנעל.

אונזערע מיטטיילונגען וועגען דייטשלאַנד, שרייבט די צייטונג אין איהר ערקלערונג זענען אָנערקענט געוואָרען פאַר נישט דולדזאַם, ווייל זיי האָבען דרייסט און וואַרהאַפטיג איבערגעגעבען ד' פאַקטען. אונזער אויפגאַבע איז שטענדיג געווען אָביעקטיוו, גענוי און עהרליך צו בעלויכטען די דייטשע געשעהענישען. מיר האָבען זיך אָפּגעהאַלטען פון אַרומרעדען די פראַגען פון דער אינערליך־דייטשער פּאָליטיק. צו די פּראָבלעמען וואָס בעשעפטיגען בייזע לענדער, האָבען מיר זיך בעמיהט צוצוגיין רוהיג, און זאַכליך.

מען בעשולדיגט אונז אַז מיר זענען געווען צו אויפגערעגט פון די יודען־פערפאָלגונגען אין דייטשלאַנד. אויך דאָס בעדויערען מיר נישט. צי וואָלט זיך געפינען אַ מענש, וואָס פערדינט דעם נאָמען מענש און וואָס זאָל בלייבען גלייכגילטיג צו די רדיפות געוואַלט־טאַטען, כלערליי בעליידיגונגען, וואָס זענען דיקטירט בלויז פון ראַסען־פאַנאַטיזם?

אָבער אויך דאָ האָבען מיר אָפּגעהיטען די אָביעקטיוויטעט.

אָבער ביים איצטיגען רעזשים אין דייטשלאַנד איז בלויז די דאָזיגע אָביעקטיוויטעט ווייניג. מען פאָדערט נישט בלויז צו פערשווייגען די עקסצעסען, מען פערלאַנגט נאָך מען זאָל זיי אויסלויבען.

דערפון זאָגען מיר זיך אָפּ. נאָך מיט עטליכע וואָכען פריהער, איידער עס האָט זיך בעוויזען די צייכנונג פון פעוורן, האָבען מיר געוואוסט אַז אונזער צייטונג איז פאַר היטלערן נישט בעקוועם. נאָך מעהר, באַלד ווי היטלער איז געקומען צו דער מאַכט האָט אונז בעזוכט זיינער אַ שליח און האָט אונז אויפמערקזאַם געמאַכט אין אַ העפליכער, אָבער ענטשידענער פאָרם אַז זיין רעגירונג וועט נישט דולדען קיין מיינונגען וואָס זאָלען זיין אין געגענזאַץ צו איהרע. מיר האָבען דעם שליח געענטפערט, אַז דייטשלאַנד קאָן פערוועהרען ביי זיך אונזער צייטונג און נישט אַריינלאָזען אונזערע קאָרעספּאָנדענטען אָבער מען קאָן אונז נישט שטערען צו פערעפענטליכען פאַקטען וועלכע מיר האַלטען פאַר ריכטיג.

האַלטענדיג זיך ביי אונזער אונאָפּהענגיגקייט פאַרזיכטיג, האָבען מיר געשיקט קיין דייטשלאַנד אַוועקזענדען אַ ספּעציעלען שליח עדוואַרד האַלסי, קיינע פון די ידיעות וועלכע מיר האָבען געהאַט געבראַכט האָט נישט געקאָנט אָפּגעלייקענט ווערען.

אויב אַפילו דער דייטשער קאַנצלער זאָל זעהן פערבאָט אויסשפּרייטען אויף אַלע אויסלענדישע צייטונגען קאָן ער נישט האָפען דערויף, אַז אין דער וועלט זאָל מען נישט וויסען דאָס אין יסוד פון זיין פּראָגראַם ליגט שנאה נישט בלויז צו יודען, נאָר צו אַלע מענשען, וואָס שטרעבען צו שלום.

ראסן-אנטיסעמיטיזם—נארישע פלוידעריי

אזוי קוקט אויף דער זאך דער דורכשניטליכער איטאליענער

דער בעקאַנטער רוסישער שריפטשטעלער אלעקסאַנדער אַמפיטעאַטראָוו, וועלכער וואוינט איצט אין איטאַליען און איז בכלל אַ גרויסער קענער פון איטאַליען נאָך פון פאַר'ן קריג, ווידמעט אַ גרויסען אַרטיקעל דער פראַגע וועגען דער לאַגע פון די יודען אין לאַנד פון דוטשע מוסאָליני.

אַמפיטעאַטראָוו איז אַנ'ענטוזיאַסט פון פאַשיזם, אָבער ער בעהויפּט, אַז ווי מען זאָל זיך נישט בעציהען צום פאַשיזם פון איטאַליען, ווי מען זאָל נישט אָפּשאַצען זיינע נעגאַטיווע און פּאָזיטיווע זייטען, איין זאַך מוז מען זיכער פעסטשטעלען: די פאַשיסטען האָבען זיך נישט בענוצט אין קאַמף מיט זייערע געגנער מיט דער ווילדער דעמאַגאָגיע פון אַנטיסעמיטיזם און מיט אָנרייצען דעם המון אויף די יודען.

אַמפיטעאַטראָוו רעדט אַרום דעם וויזיט פון די דייטשע מלוכה־מענער גערינג און פּאַפּען אין איטאַליען און זייערע געשפּרעכען מיט מוסאָליני'ן וועגען די יודען. ער שטעלט צוו. אַנד. פעסט, אַז דער איטאַליענישער מיניסטער באַלבאָ, וועלכער האָט אויפגענומען ביי זיך גערינג'ן אַלס גאַסט, איז נישט קיין יוד, ווי מען האָט געהאַט גערעדט. ער שטאַמט פון אַנ'אַלטער איטאַליענישער אריסטאָקראַטישער פאַמיליע.

קלאָר איז, אַז וועגען דער בעהאַנדלונג פון די יודען אין דייטשלאַנד איז בעת'ן בעזוך גערעדט געוואָרען. וואָס מען האָט דערביי געזאָגט איז גענוי נישט בעקאַנט, אָבער מען קאָן מיט דער גרעסטער זיכערקייט בעהויפּטען, אַז מוסאָליני און אַנדערע איטאַליענישע מלוכה־מענער האָבען זיך וועגען דער פראַגע אַרויסגעזאָגט אין דעמזעלבען זין, ווי מען הערט דאָס פון יעדען אינטעליגענטען און סאָלידען איטאַליענער. פון דער פּרעסע איז צו זעהן, אַז די בעציהונג פון די אייראָפּעער צו די יודען־רדיפות איז נישט געשטיצט אויף דעם געפיהל פון רחמנות צו די קרבנות. דער איטאַליענער איז נישט סענטימענטאַל, ער קוקט אויף דער זאַך נישט פון געפיהל־שטאַנדפונקט, נאָר פון שטאַנדפונקט פון פערשטאַנד: צו וואָס ווערט דאָס אַלעס בעטון? וועמען און ווי אַזוי וועט דאָס ברענגען נוצען? און דער קלאָרער פערשטאַנד זאָגט אונטער, אַז קיינער וועט פון דער באַרבאַרישקייט קיין נוצען נישט האָבען. די ערקלערונג, אַז די פערפאָלגונגען קומען פאָר צוליב רעליגיעזע אָדער ראַסען־סיבות האַלט דער איטאַליענער פאַר נאַרישע פּלוידערייען, אין וועלכע ער גלויבט נישט, ווייל ער אַליין איז נישט גענייגט נישט צו רעליגיעזען, נישט צו ראַסען־אַנטיסעמיטיזם, אויך אין דער געשיכטע פון איטאַליען זענען די פּרעצעדענטען פון אַזאַ האַס צו די יודען נישט קיין געוועהנליכע.

רוים האָט אַמאָל צושטערט די יודישע מלוכה, אָבער עס איז שוין אַ צייט פון צוויי טויזענד יאָהר, זינט די יודען זענען אַריינגעדרונגען אין דער שטאַטישער בעפעלקערונג פון איטאַליען. דאָס לעבען פון די יודען אין איטאַליען איז נישט געווען קיין גן עדן, עס איז אָבער אויך נישט געווען אַזאַ גיהנם, ווי אין אַנדערע לענדער, אין מיטעלאַלטער און אין דער צייט פון רענעסאַנס. ווען די יודען זענען אַרויסגעטריבען געוואָרען פון שפּאַניען און פון פּאָרטוגאַל, האָבען זיי זיך בעזעצט אין איטאַליען און האָבען דאָ געגרינדעט יודישע קהלות אין אַ רייה צענטערען, ווי רוים, ווענעדיג, באַרי, לוקאַ, נעאַפּאָל, ברעשיאַ, ליוואָרנאַ, מאַנטואַ, אומעטום האָבען זיי געעפענט זייערע רעליגיעזע שולען, דרוקעריין און בענק. די יודען, וואָס שטאַמען פון אַט די אַנטלאָפענע, בילדען ביז'ן היינטיגען טאָג די אַריסטאָקראַטיע צווישען די יודען פון איטאַליען, און איין יונגער און זעהר בעגאַבטער שריפטשטעלער האָט ערשט נישט לאַנג אָנגעשריבען אַ זעהר אינטערעסאַנטען ראָמאַן, וואָס איז געווידמעט אַט דער אַריסטאָקראַטיע (דער ראָמאַן הייסט: „היינט, מאָרגען, אויף אייביג").

די צאָהל יודען אין איטאַליען איז נישט קיין גרויסע, אָבער זיי האָבען זיך שטאַרק צוזאַמענגעלעבט מיט די איטאַליענער און אין ערגעץ איז די אַסימילאַציע פון די יודען אפשר נישט אַזוי שטאַרק און טיף ווי אין איטאַליען. מיטגעהאָלפען דערצו האָט אויך דער אומשטאַנד, וואָס די שפּראַך, מיט וועלכער די יודען זענען געקומען קיין איטאַליען שפּאַניאָליש, איז ענליך צו איטאַליעניש.

מען קאָן נישט זאָגען, אַז אין איטאַליען זאָלען אינגאַנצען נישט זיין קיין אַנטיסעמיטען, אָבער קיינעם וועט דאָרט נישט איינפאַלען צו אורטיילען אַ יודען בלויז אויף דעם סמך, וואָס ער איז אַ יוד, און נישט לויט זיינע מעשים.

פיל דייטשע יודען אנגעקומען קיין ארץ-ישראל

ירושלים (יט"א) מיט דער לאָיד־טריעסטינא־שיף „מאַרטאַ וואַשינגטאָן" זענען קיין יפו אָנגעקומען 1200 פּאַסאַזשירען, דערונטער זעהר פיל איינוואַנדערער און טוריסטען פון דייטשלאַנד. צווישען די אימיגראַנטען געפינען זיך פיל דאָקטוירים אינזשיניערען און אַנדערע אינטעלעקטועלע. מיט דער זעלבער שיף איז אויך אָנגעקומען דער גנוו. מיטגלידער פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע לאַצאַרוס באַרטה מיט זיין פאַמיליע און פּראָפ. אָטאָ וואַרבורג.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוועכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוונד.

בעזונדערע וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

נייער פאָלקסבלאַט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

מאָנטאג 15 יט אייר תרצ"ג

מאַי

זון-אויפגאַנג 3.43
זון-אונטערגאַנג 7.22

בלוטיגער קאמף פון דער פאליציי

מיט דעם געפעהרליכען פאביאניצער באנדיט

קאמיסאר וועסאלאווסקי פערוואונדעט. — דער באנדיט דזשיובא איז דערשאסען

(א) זיים פיר טאָג האָט פאָליציי געהאַלטען אין איין נאָכיאָגען דעם בלוטיגען פאַביאַניצער באַנדיט, דעם 19־יעהריגען בראָניסלאַוו דזשיובאַ, וועלכער האָט דעם 10־טען ד.ח. אונטערגעשאָסען בעת'ן גייעג נאָך איהם דעם פאָליציאַנט פשעניטשני, און דערהרגעט זיין אַמאָליגען חבר, סטעפאַן יאַשטשאַק.

נאָכ'ן בעגיין זיין פערברעכען איז דער באַנדיט אַוועק אין זיין וואוינונג אויף פיענקנאַ 52 (אין פאַביאַניץ) וואו ער האָט געהמענדיג מיט זיך געוועהר, ערקלערט זיינע ידידים אַז לעבעדיגערהייד וועט ער זיך נישט אָפּגעבען אין די הענד פון דער פאָליציי.

אין די ערשטע טעג האָט זיך דער אַמביטנער באַנדיט אויסבעהאַלטען אין די שכנישע וועלדער, און געמוזט האַלטען אין איין טוישען זיינע בעהעלטע־נישען ווייל פאָליציי איז איהם „געטראָטען אויף די אָדטישסקעס"...

עהערגעכטען אָבער האָט זיך דזשיובאַ געניגען די דריסטקייט, פערשטעלענדיג זיך פאַר אַ פויער, איז ער צו־ייק אַוועק אין שטאָט אַריין, וואו מ'האָט איהם אָבער גלייך דערקענט, און ער האָט געמוזט תיכף זוכען עפעס אַ זיכער בעהעלטעניש, מחמת וועגען דעם „אַנגעלייגטען גאַסט" האָט זיך באַלד דערוואוסט פאָליציי.

עס זענען טאַקע באַלד מאָביליזירט געוואָרען שטאַרקע פאָליציי־אַפטיילונגען וועלכע האָבען פער־שטעלט אַלע ראַגאַטקעס בכדי נישט אַרויסצולאָזען דעם באַנדיט פון דעם אייזערנעם רינג.

דער געראָדפטער באַנדיט איז אַרויסגעלאָפען אויף דער שוועטאָקושיסקאַ גאַס און זיך פער־בעהאַלטען אינ'ם הויז נומער 52, וואו ער האָט בע־מערקט אַז אינעס פון די לאַקאַטאָרען בעמיהט זיך אַרויסצוקריגען אויף דער גאַס, און מיינענדיג אַז דער דאָזיגער לאַקאַטאַר גייט איהם „פערשיטען" פאַר דער פאָליציי, האָט ער אין איהם געשאָסען און אַוועקגעלייגט איהם אויפ'ן אָרט אַ טויטען. (דער דערמאָרדעטער הייסט :אַנטאָני סליאָסאַרעק).

נאָך דעם איז דער באַנדיט גלייך אַרויסגעלאָפען אויף דער גאַס און זיך פערשטעקט אין זיין הויז אויף פיענקנאַ 52.

אַ שטאַרקע פאָליציי־אָפטיילונג האָט אַרומגערינגעלט דאָס הויז און אויפגעפאָדערט אַז אַלע לאָ־קאַטאָרען זאָלען עס פערלאָזען.

3 פאַרטאָג ווען דאָס הויז איז שוין געווען ליידיג, האָט פאָליציי אויפגעפאָדערט דעם באַנדיט, ער זאָל זיך אונטערגעבען. אַלס ענטפער דערויף האָט ער באַלד אָנגעהויבען צו שיסען. די פאָליציי האָט אויך אָנגעהויבען צו שיסען.

בעת דער דאָזיגער שיסעריי האָט איין קויל שווער פערוואונדעט דעם אָנפיהרער פון דער אָב־לאַווע, דעם פערטרעטער פון לייטער ביים לאָדזער אויספאָרשונגס־אַמט קאָמיסאַר וועסאָלאָווסקי, אויך אַגען פשאָראָוויק איז לייכט פערוואונדעט געוואָרען אין פוס.

פאָליציי האָט דאַן אָנגעוואָרפען אַ גאַזאָבאָמבע, אַזוי אַז דער באַנדיט האָט געמוזט אַרויסקלעטערען אויפ'ן דאַך, פון וואַנען ער האָט ווייטער געשאָסען. דאָס מאָל האָבען איהם געטראָפען די קוילען פון די פאָליציאַנטען און ער האָט זיך אַראָפגעקוי־לערט פון דאַך אַ טויטער.

3 דער פערוואונדעטער קאָמיסאַר איז אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

נעכטיגע מיליטערישע איבונגען

פון בערעק יאסעלעוויטש=לעגיאן

„לאדז" האט „גענומען געפאנגען" „טאמאשאוו" — אין ווישניאווא גורער וואלד...

נעכטען האָט דער יודישער לעגיאָן א. ג. פון בערעק יאָסעלעוויטש איינגעאָרדענט אַ ל"ג־בעומר־אויספלוג קיין ווישניאָווא גורע.

7 פריה האָט דער לעגיאָן אין פולער בע־וואָפענונג און אָרקעסטער אונטער דער אָנפיהרונג פון לעגיאָן־שעף בוימגאַרטען אַרויסמאַרשירט פון לאָדז.

אַרום 9 פריה איז קיין אַנדערספאָל אָנגע־קומען דער קאָמענדאַנט צבי מייזלער אין דער בעגלייטונג פון מיטגליד פון דער לייטונג ה' גרינשפּאַן און מיליטער־ראַבינער גאָלדשטיין. נאָך דעם ווי קאָמענדאַנט מייזלער האָט אָפּגענומען דעם ראַפּאָרט, האָבען זיך אָנגעהויבען די מיליטערישע איבונגען, פאַרברייטענדיג זיך צום צוזאַמענטרעף מיט'ן בערעק־יאָסעלעוויטש־לעגיאָן פון טאָמאַשאָוו. די לאָדזער לעגיאָניסטען אין גאַז־מאַסקעס האָבען פערנומען אַלע עקען פון ווישניאָווא־גורער־וואַלד, גרייטענדיג זיך צום אָנגריף אויף „טאָמאַשאָוו".

אין אַ ווײַלע אַרום איז געפאַלען אַ בעפעהל: – אָנגרייפען! ס'איז געעפענט געוואָרען אַ שיסעריי פון ביידע „אַרמעיען". לאָדז האָט „געקעמפט העלדיש", אַרומרינגלענדיג דעם „שונא" פון אַלע זייטען, און נאָך אַ קורצע העפטיגע „שלאַכט", האָט „לאָדז" איינגענומען „טאָמאַשאָוו".

נאָר יודען זענען נישט קיין גזלנים. אין עטליכע מינוט אַרום האָבען זיך ביידע קאָמע־דאַנטען: דער לאָדזער קאָמענדאַנט מייזלער מיט'ן טאָמאַשאָווער קאָמענדאַנט, אַדוואָקאַט פרוכט (יוניאָר) ברידערליך זיך געדרוקט די הענד — יודישע גזלנים! ...

נאָך דעם „וואָפענשטילשטאַנד", האָט זיך די „פּעראייניגטע אַרמעי" געלאַזט מיט מוזיק קיין ווישניאָווע־גורע, וואו אין ה' שער'ס ווילע איז איינגעאָרדענט געוואָרען אַ זעלנערישער מיטאָג מיט יום־טוב'דיגע פּאַרציעס, וואו די „כלאַפּצעס" האָבען פרעהליך פערבראַכט אויף דער פרייער נאַטור זינגענדיג און טאַנצענדיג פּוילישע, יודישע און העברעאישע לידער.

פאַרנאַכט האָט דער מיליטער־ראַבינער גע־האַלטען אַ געלעגענהייטס - רעדע וועגען דער בעדייטונג פון ל"ג־בעומר. מיט א רעדע איז אויך אַרויסגעטרעטען קאָמענדאַנט מייזלער, און ס'זענען געמאַכט געוואָרען פאָטאָגראַפישע אויפנאַמעס.

7 אָוונד האָט דער לעגיאָן אונטער די קלאַנגען פון אָרקעסטער צוריק אָפּמאַרשירט קיין לאָדז.

די פיערונג האָבען בייגעוואוינט די יודישע און קריסטליכע איינוואוינער פון ווישניאָווא־גורע, קראָשעוו און אַנדערספאָל, וועלכע האָבען נייגיריג זיך צוגעקוקט צו די מאַנעווערס פון יודישען „וואָיסק"...

צושפאלטען געווארען דער בוימוואל-קארטעל אין לאדז

(2) ווי מיר דערוויסן זיך, זענען אייניגע שפינערס אַרויסגעטראָטען פון בוימוואָל־קאַרטעל צוליב די חילוקי־דעות, בנוגע דער שטעלונג פונ'ם קאַרטעל, ווי אויך מחמת דער בעציהונג פון דער גרויס־אינדוסטריע צו דער מיטעלער אינדוסטריע.

די שפינעריי־פירמעס, וואָס זענען פונ'ם קאַר־טעל אַרויסגעטרעטען טראָגען זיך מיט דער דעה צו אָרגאַניזירען אַ נייעם פערבאַנד פון בוימוואָל־שפינער אויף יסודות, וואָס זאָלען דערמעגליכען די ראַציאָנעלע אַרבייט פאַר דער מיטעלער בוימ־וואָל־אינדוסטריע.

צו די פירמעס, וואָס האָבען אָנגעמעלדען זייער אַרויסטריט פונם קאַרטעל, געהערען: אַקצ. געז. וואהל, או. ס. א., נ. עיטינגאָן, פ. ראַמיש, ס. דאַנציגער, פריידענבערג, גאַמפּע און אַלברעכט, וויערושבאָוויצקע, שלעסער־מאַנופאַקטור, סטאַלאַ־ראָוו, און ברידער זייבערט.

פאבאר פון יאהרגאנג 1912

היינט, מאָנטאָג, דעם 15 ד. ח. דאַרפען זיך שטעלען פאַר דער קאָמיסיע נומער 1 (אַל. קאָשטשושקי 21) די פאָבאָראָוויצעס פון יאָהרגאַנג 1912, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3־טען קאָ־מיסאַריאַט מיט די אותיות:

P J

פאַר דער פאָבאָר־קאָמיסיע נומער 2 (אָגראָ־דאָווא 34) דאַרפען זיך שטעלען די פאָבאָראָווי־צעס פון יאָהרגאַנג 1912, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 4 פאָליציי־קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיל־יען־נעמען אויף די אותיות:

K O

פאַר דער פאָבאָר־קאָמיסיע נומער 3 (פיעט־ריקאָווער 165) די פאָבאָראָוויצעס פון יאָהרגאַנג 1910, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3־טען און 9־טען קאָמיסאַריאַט

אַלע אותיות.

מאָרגען דינסטאָג, דעם 16־טען ד. ח. דאַרפען זיך שטעלען פאַר דער קאָמיסיע נומער 1 (אַל. קאָשטשושקי 21) די פאָבאָראָוויצעס פון יאָהר־גאַנג 1912, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3־טען קאָמיסאַריאַט מיט די אותיות:

O R

פאַר דער פאָבאָר־קאָמיסיע נומער 2 (אָגראָ־דאָווא 34) די פאָבאָראָוויצעס פון יאָהרגאַנג 1912, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 4 פאָליציי־קאָמיסאַ־ריאַט מיט די פאַמיליען־נעמען אויף די אותיות:

M P U

פאַר דער פאָבאָר־קאָמיסיע נומער 3 (פיעט־רקאָווער 165) די פאָבאָראָוויצעס פון יאָהרגאַנג 1910, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5־טען קאָ־מיסאַריאַט:

פון A ביז Ł איינשליסליך.

אפטייקען

היינטיגע נאכט=דיזשורען

(2) היינט בייַנאַכט דיזשורירען: י. קאָפּ־ראָווסקי (נאָוואָמיעיסקאַ 15), ס. טראָוקאָווסקי בזשעזשינער 56), מ. ראָזענבלום (שרודמיעיסקאַ 21), מ. באַרטאָשעווסקי (פיעטרקאָווער 95), י. קלופּטאַ (קאָנטנאַ 54), ל. טשינסקי (ראָקיטשינער 53)

אפגעדעקט דעם דענקמאל

פון די העלדישע לופט-פליהער זשווירקא און וויגורא

(2) נעכטען איז אויפ'ן לופט־פליה פּלאַץ אין לובלינעק הינטער לאָדז, 4 בייטאָג, פאָרגעקומען דער פייערליכער אַקט פון ענטהילען דעם דענקמאָל לזכר די העלדישע פּוילישע לופט־פליהער קאַפּ. זשווירקאָ און אינזש. וויגוראַ, וועלכע זענען מיט אַ טראַגישען טויט אומגעקומען בעת אַ לופט־פליה קאַ־טאַסטראָפע אין טשעכאָסלאָוואַ־קיי) דעם 11־טען סעפּטעמבער פ.י.

דער דענקמאָל איז אויפגעשטעלט געוואָרען אויפ'ן חשבון פון לאָדזער שטאָט־ראַט און מאַגיסטראַט דורך דעם לאָדזער סקולפּטאָר אַ. אורבאַנאָ־וויטש.

די ענטהילונגס־פייערונג, צו וועלכער עס זע־נען צוו. אַנד. געקומען אַ דעלעגאַט פון לופט־פליה־מיניסטעריום, די משפחות און נאָהענטע קרובים פון די אומגעקומענע העלדען, פאָרשטייער פון דער רעגירונגס־מאַכט, קאָמונאַלער מאַכט, געזעלשאַפט און פּראָמינענטע פערזענליכקייטען — איז אויסגע־פאַלען זעהר אימפּאָזאַנט.

עס זענען אויך אָנגעקומען דעלעגאַציעס פון לאָדז און פון פערשידענע פּונקטען פון פּוילען.

די וואך זאלען זיך אנהויבען די סעזאן=ארבייטען

(2) לויט ווי מיר דערוויסן זיך, וועט היינט 10 אינדערפריה פאָרקומען אין מאַגיסטראַט אַ קאָנ־פערענץ מיט די פאָרשטעהער פון פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען וועגען אָנהויבען די סעזאָן־אַרבייטען אין דער לויפענדער וואָך.

אויף דער דאָזיגער קאָנפערענץ דאַרף אָנגע־מערקט ווערען דער פּלאַן פון די אַרבייטען און דאָס אָנהויבען פון אָנגאַזשירען די אַרבייטער, וואָס וועט פאָרקומען דורך דער פערמיטלונג פון פופּס.

אין די נאָהענטסטע טעג וועלען זיך אָנהויבען די מלוכה'שע סעזאָן־אַרבייטען, צו וועלכע עס וועט אָנגאַזשירט ווערען א בעדייטענדע צאָהל אַרבייטסלאָזע.

טאג=באטיצען

אנ'אנגעוועהטאגטע פראגע

אין די לעצטע טעג האָבען מיר געלייענט אין „נייעם פאָלקסבלאַט" דעם טרויעריגען סך־הכל פון מיידלעך, וואָס גייען אויפ'ן וועג פון זנות און שאַנד. דער לאָדזער זיטען־אַמט האָט צונויפגע־שטעלט אַ רשימה פון מיידלעך, וואָס פערנעמען זיך אָפּיציעל מיט פּראָסטיטוציע. פון דער דאָזיגער רשימה איז צו זעהען, אַז די לעצטע 2 יאָהר האָט זיך די פּראָסטיטוציע ביי אונז אין שטאָט כמעט פערדאָפּעלט. די גרויס פון דער געהיימער פּראָסטי־טוציע איז אויך גענוג שרייעדיג.

ערשט מיט עטליכע יאָהר צוריק זענען „היזלעך" געווען נאָר אין זייטיגע געסלעך. איצט האָט דאָס אָנגענומען ממש אַנ'עפּידעמישען כאַראַק־טער. אפילו אין צענטער פון שטאָט געפינט זיך די גאַנגרענע כמעט אין יעדען צווייטען הויז. דער פּ'אָצענט פון יודישע פּראָסטיטוטקעס איז אויך גע־נוג גרויס, פוגדעסטוועגען ווערט מצד אונז גאָר־נישט געטון לכל־הפּחות, אין אַ געוויסער מאָס, דאָס שענדליכע אויסצוּוואָרצלען. יעדער קוקט אויף דעם לחלוטין גלייכגילטיג. אַזוי ווי דאָס וואָלט באמת געווען אַ נאַטירליכע ערשיינונג. אָבער סוף־כל־סוף מוז געזאָגט ווערען, ווי ווייט וועלען מיר אַזוי קריכען? און ווי לאַנג וועלען מיר אַזוי גלייכ־גילטיג צוקוקען די דאָזיגע דעמאָראַליזאַציע?

אונז אינטערעסירט נאָר דער טייל — אפשר ניינציג פּראָצענט — וואָס נעמען זיך צו דעם „פאַך", ווייל זיי ווערען קרבנות פון דער יעצטיגער קריטישער צייט. וועלען מיר אַזוי גלייכגילטיג צו־קוקען, ווי אונזערע טעכטער מוזען האַנדלען מיט זיך געבען זייער אייגענעם ווילען?

יעדעס מיידעל, בעת זי פאָהרט אין דער גרויסער שטאָט אַריין זוכען אַרבייט, האָט לגמרי נישט קיין שלעכטע כוונות, אדרבה, מיט כל־הכוחות האָט זי בדעה בכבוד'ריג צו אַרבייטען. אָבער, אַז פון איהרע חלומות לאָזט זיך אויס אַ בוידעס, און דחקות ליידען מוז אויך האָבען אַ גרעניץ, און קיין רעטונגס־ברעט האָט זי נישט, פאַלט זי אַריין אין גרויס פערצווייפלונג און אין יאוש, און בשום אופן איז זי נישט ביכולת ביישטעהן דעם נסיון...

מיט דער גאַנצער אָביעקטיוויטעט קען מען זאָגען, אַז די גרעסטע טייל אחריות פאַלט אויף דער יודישער געזעלשאַפט גופא. מיר זעהען, אַז יודישע פאַבריקאַנטען ווילען נישט אַריינעמען אין זייערע פאַבריקען קיין יודישע אַרבייטערינס. יו־דישע „מאַדאַמס" ווילען נישט האַלטען קיין יודישע דינסטען. אונזערע כלי־טוער, וואָס קומען צו אונז נאָר בשעת וואַהלען, בעת זיי בעדאַרפען אונזערע שטימען, האָבען בכלל נישט קיין חוש פאַר דער אָנגעוועהטאָגטער פראַגע. מען וואָלט געקאָנט אויסרעכנען אַ גאַנצען צעטעל מיט טענות אויפ'ן אַדרעס פון די, וואָס טראָגען אַ גרויסען טייל אחריות פאַר דער דאָזיגע הפקר'דיגער צרה.

עס ליגט אַ גרויסער חוב אויף דער יודי־שער פּרעסע, וועלכע איז ביי דעם היינטיגען טאָג, די טאָן־געבערין אין אונזער יודישען לעבען. זי זאָל וועקען די יודישע געזעלשאַפט צו אַנ'אַקציע געגען דער פּראָסטיטוציע. מיר טאָרען בשום־אופן נישט לחלוטין גלייכגילטיג צוקוקען, ווי די דע־מאָראַליזאַציע צוּוואַקסט זיך פון טאָג־צו־טאָג. סוף־כל־סוף מוז עפּעס ממשות'דיגעס געטון ווערען, כדי דאָס וואָס בעדעקט אונז מיט שאַנדע, זאָל אין די ערשטע ד'אָמות פּאַראַליזירט ווערען.

אין געגענטייל בעגייען מיר אַ גרויסען חטא לגבי זיך אַליין און לגבי אונזערע יודישע טעכטער.

לייב פּריים.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספּעציאַליסט פאַר
אויגען, נאָז, האַלז און לונגען־קראַנקהייטען
11 ליסטאָפּאַד 9 (קאָנסטאַנטינער)
טעל. 127-81
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 11-1 און פון 2-3 נאָכמ.

גראַנדיעזע לויה פון ראַטמאַן ישראל ליכטענשטיין

די געכטיגע לויה פון ראַטמאַן ישראל ליכטענשטיין, וועמענס טויטער קערפער ס'איז געבראַכט געוואָרן פון אַמעריקא, איז געווען אַזוי אימפּאָזאַנט און גראַנדיעז, אַז לאָדז געדענקט דאָס נישט, אין דעם בלויזן לויה־צוג האָבן אַנטיילגענומען איבער 10 טויזנט מענטשן, אַ חוץ די טויזנטער און טויזנטער מענטשן, וועלכע האָבן זיך געפינען אין די גאַסן, פענסטער און באַלקאָנען, וואו די אימפּאָזאַנטע לויה איז אַדורכגעגאַנגען

דעם ארון מיט דעם טויטן קערפער

איז אָנגעקומען נאָך שבת אין אָוונט, דער לויה־קאָמיטעט האָט גלייך אַרויסגעשיקט אַנ'עהרענוואַך, וואָס איז באַשטאַנען פון מיטגלידער פון „בונד", „צוקונפט" און פון רעדאַקציע „וועקער", די וואַך איז געווען ביים אָרון אַ גאַנצע נאַכט.

די לויה איז געווען באַשטימט אויף 9 אַ זייגער. די האָט זיך אָבער פאַרשפּעטיגט צוליב דעם וואָס דער ספּעציעלער צוג וואָס איז אַרויסגעגאַנגען פון וואַרשע מיט עטליכע הונדערט מענטשן צו דער לויה האָט זיך פאַרשפּעטיגט.

פונקט 10 אַ זייגער האָט מען אַרויסגענומען דעם אָרון. באַלד פון אָנהויב פון לויה צוג האָבן מאַרשירט די קינדער וואָס לערנען זיך, אין די שולן וואָס געהערן צום מעדעם־קאָנסאַטאָריום, דאַן איז געגאַנגען

דער גאַנצער צ.־ק. פון „בונד"

פון די ה"ה ערליך, יוזעף, אַלטער, עמנואל, ד"ר פייגער פון קראָקע, כמורנער א. א.

דאַן איז געקומען דער צ. ק. פון יוגענד־בונד־צוקונפט, רעדאַקציע פאָלקס־צייטונג, מיט די ה"ה שוועבער, וואַסער, שולמאַן, ראָזען א. א.

דאַן איז געקומען די דעלעגאַציע פון לאָדזער קאָמיטעט פון „בונד", פון לאָדזער „צוקונפט", רעדאַקציע „וועקער", מעדעם־שול־קוראַטאָריום, דאַן איז געקומען דער גאַנצער לאָדזער שטאָט־ראַט מיט אַלע פראַקציעס, „אַגודהשע", ציוניסטישע, פ.פ.ס.־ישע, דייטשע אַרבייטס־פּאַרטיי, לינקע פועלי־ציון. דאַן זענען געקומען די דעלעגאַציעס פון לאָדזער קהלה מיט פרעזעס מינצבערג און סעקרעטאַר באַדעל פון מאַגיסטראַט, פון דער פ.פ.ס. מיט דער מיליק, פון דער דייטשער סאָציאַליסטישער אַרבייטס־פּאַרטיי, פון די רעכטע פועלי־ציון און דאַן די

הונדערטער דעלעגאַציעס פון לאָדז, וואַרשא און דער פּראָווינץ

פון לאָדז זענען געווען 150 דעלעגאַציעס פון די פאַרשידענסטע אינסטיטוציעס און פאַבריקען מיט 150 קרענץ, דאַן צעהנדליגער דעלעגאַציעס פון דער פּראָווינץ מיט 70 קרענץ.

פון וואַרשא זענען געקומען צו דער לויה 800 דעלעגאַטן מיט אַ ספּעציעלן צוג, 1000 דעלעגאַטן זענען געקומען פון 50 פּראָווינץ־שטעט

פון אַמעריקע זענען צוגעשיקט געוואָרן רויטע לענטעס מיט ספּעציעלע אויפשריפטן, פון פּאַריז איז געווען אַ דעלעגאַציע מיט אַ קראַנץ. אַלע דעלעגאַציעס זענען געקומען מיט זייערע רויטע פאָנעס, אַזוי אַז דער צוג איז געווען איינגעטונקען אין אַ ים פון רויטע פאָנען.

די רעדאַקציע פון ניו־יאָרקער „פאָרווערטס" האָט צוגעשיקט איהר ספּעציעלן פאָרשטעהער אין דער פּערזאָן פון דעם באַקאַנטן שריפטשטעלער י. י. זינגער.

נאָך דעם אָרון איז געגאַנגען די אַלמנה און די צוויי זיהן פון דעם פאַרשטאָרבענעם, די נאָהענטסטע פריינד און אַן אומצעהליגער עולם.

פון דער פּראָווינץ

זענען געווען פאַרטרעטן פאָלגענדע שטעט

קאָנסק, קאָבין, זלאָטשעוו, פּיעטריקאָוו, פּרושקאָוו, קוטנא, סטאַשעוו, סקערניעוויץ, בעלכאַטאָוו, לוביץ, לובלין, גראַבאָוו, אַלעקסאַנדער, קאַלושין, זד. וואָליא, סילעוו, וולאָצלאַוועק, סטאָפּניץ, שידלאָוויעץ, ראַדאָשיץ, אָזאָרקאָוו, קאַליש, טאָמאַשעוו, נאָוידוואָר, קאָוואַל (וואו דער פאַרשטאָרבענער איז געבוירען געוואָרן), קאַליר, גאָסטינין, קראָקא, אָגניעוואָוו, ראַבקע, טורעק, טאַרנאָוו, לודמיר, ווילנא, ביאַליסטאָק און פיל אַנדערע.

די גראַנדיעזע לויה האָט געפיהרט פון פאַבריקס באַהן־הויף איבער סקלאַדאָוואַ, קיליצקיעגאָ, פּאָדלאַדניאָוואַ, פּיעטריקאָווער, פּרייהייטס־פּלאַץ, נאָוואָמיעיסקא, אַלט־שטאָט, אַלעקסאַנדריסקא, פּראַגאַ־טשישקאָבער און בזשעזשינער, די אָרדנונג איז בעוועזן אַ מוסטערהאַפטע און איז אין ערגעץ נישט געשטערט געוואָרן, בלויז אויפ'ן בית־עולם האָבן צוליב דער ענגשאַפט עטליכע מענטשן געחלשט און די פּאָגאָטאָוויע, וועלכע איז די גאַנצע צייט פון דער לויה געווען אַנוועזנד, האָט זיי ערשטע הילף, אין לויה צוג האָבן זיך

אויך געפונען 3 אָרקעסטערס

פון לאָדזער קולטור־ליגע, פון קוטנער „מאָרגנשטערן" און אַ גרויסער אָרקעסטער פון וואַרשאַווער דרוקער־אַרבייטער, וועלכע האָבן געשפּילט פאַרשידענע אַרבייטער לידער.

ווען די לויה איז פאַרביי געגאַנגען דעם אַרבייטער ווינקעל אויף פּאָלודניאָוואַ 20, האָבן זיך די פענסטער אַלס צייכען פון טרויער אַראָפּגעלאָזען ביז דער העלפט

אויפ'ן בית־עולם

האָבן שוין פון באַלד איינגעריכטע אָן געהאַלטען אָרדנונג 300 בונדישע מיליציאַנטען, וועלכע האָבן געהיטען דעם צוגאַנג צום פרישען קבר, ביים אָפענעם קבר האָבן געהאַלטען הספּדים: אין נאָמען פון צ. ק. פון בונד, פאָלקס־צייטונג און וואַרשאַווער בונדישער קאָמיטעט — ה' ערליך; אין נאָמען פון צענטראַל־קאָמיטעט פון „צוקונפט" — ליפשיץ, אין נאָמען פון לאָדזער שטאָט־ראַט — אַנדזשעיאַק; אין נאָמען פון פ.פ.ס. — לאַוטניק פּורטאַל; אין נאָמען פון מאַגיסטראַט — פּרעזידענט זשעמיענצקי; אין נאָמען פון דער צענטראַלער יודישער שול־אָרגאַניזאַציע — ה' מענדעלסאָן; אין נאָמען פון דער דייטשער סאָציאַליסטישער אַרבייטס־פּאַרטיי — ג. י. דעפּ. צערבע; אין נאָמען פון לאָדזער „צוקונפט" — נוטקאָוויטש; אין נאָמען פון לאָדזער קאָמיטעט פון „בונד" — זעלמאַנאָוויטש.

דער כאָר פון דער קולטור־ליגע האָט געזונגען די בונדישע שבועה און עטליכע אַרבייטער־טרויער־לידער און די צעהנדליגער טויזנטער מאַסע האָט מיט דעם גרעסטען ערנסט געזעגענט איהר לעהרער און פיהרער — דעם טויער ישראל ליכטענשטיין.

רעדוצירען 360 שטאָטישע אָנגעשטעלטע און אַרבייטער

(—) די וואָיעוואָדזשטווע האָט פאַראָרדנעט דעם מאַגיסטראַט צו שטרייכען פון שטאָטישען בודזשעט 3 מיליאָן זל. און צו רעדוצירען 360 שטאָטישע אַרבייטער און אָנגעשטעלטע.

שולע־פעריען דעם 15 יוני

(—) די היי־יאָהריגע זומער־פעריען וועלען זיך אָנהויבען דעם 15 יוני.

פערזענליכעס

(—) דער שטאָט־פּרעזידענט זשעמיענצקי האָט נעכטען ווידער אָנגעהויבען אַמטירען נאָך אַ קראַנקהייט.

ביליגער ראַדיא־אָפּצאָהל

(—) דאָס פּאָסט־מיניסטעריום האָט נעכטען אונטערגעשריבען אַ פאַראָרדנונג לויט וועלכען דער אָפּצאָהל פון ראַדיאָ וועט פאַרקלענערט מיט 30 גר. פון 1 יוני און וועט דער דאָזיגער אָפּצאָהל נאָר בעטרעפען 3 זל. אַנשטאָט 3,30 ווי ביז איצט.

רעסטאָראַנען אין די ווייט־לויפענדע צוגען

(—) פון 15 מײַ ווערען איינגעפיהרט ביליגערע רעסטאָראַנען אין די ווייטלויפענדע צוגען. מיט די דאָזיגע רעסטאָראַנען וועלען זיך אויך קענען בענוצען די פּאַסאַזשירען פון דער דריטער קלאַס.

ענטדעקט אַנ'אַפערע אין דער בוי־אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט

(—) עס ווערט איצט געפיהרט אַנ'אויספאָרשונג וועגען אַנאַפערע, וואָס איז ענטדעקט געוואָרן אין דער בוי־אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט.

עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז מען האָט געפעלשט בלאַנקעטען פון דער בוי־אָפּטיילונג און אויסגעשווינדעלט ביי הי"ן - בעזיצער גרעסערע געלד־סומען.

די ווייטערדיגע אויספאָרשונג וועט אַרויס־ווייזען ווי ווייט די אַפערע האָט דערגרייכט.

היינט און פאָלג. טעג!

זוהז פון אינדיען

פאַסצינירענדע ליבעס־פּאָעמע

פול מיט עקזאָטיזם און רייץ פון אינדיען.

אין די הויפּט־ראָלען:

Ramon Novarro, Magda Evans, Conrad Nagel

אָנהויב 4, 6, 8 און 10 אַ זייגער אָוונט.

הנחה־בילעטען גילטיג אָהן בעגרענצונגען

אויפרוף!

לאָדזער יודען!

מיר לעבען איצט איבער איינעם פון די שווערסטע פעריאָדען אין אונזער געשיכטע. דער מבול פון אַנטיסעמיטיזם פאַרפלייצט דאָס יודישע לעבען און מאַכט חרוב די פּאָליטישע, עקאָנאָמישע און קולטורעלע יסודות פון אונזער עקזיסטענץ. קיינער איז נישט זיכער, צי די מיטעלאַלטערליכע מעטאָדען פון היטלער־דייטשלאַנד וועלען זיך נישט בעווייזען אויך אין אַנדערע לענדער.

איין ליכט איז נאָר געבליבען אין דער פינסטערניש, אין וועלכער מיר דערשטיקען זיך אין איצטיגען מאָמענט. דאָס נייע יודישע לעבען אין ארץ־ישראל, וואָס בויט זיך פאַר אונזערע אויגען, דאָס איז די איינציגע האָפנונג פון די יודישע פאָלקס־מאַסען. דאָרט וועט אונז קיינער נישט דערנידריגען און צוברעכען. פריי און שטאָלץ וועלען מיר דאָרט בויען אונזער אייגען נאַציאָנאַל לעבען.

יודען! גיט אונז די מעגליכקייט צו פאַרווירקליכען שנעל דעם גאָלדענעם חלום פון אונזער פאָלק! אָט איז געקומען די נייע עליה. נייע טויזענדער יונגע מענשען וועלען קומען אין לאַנד. מיר דאַרפען זיי איינאָרדנען, געבען זיי געצעלטען און באַראַקען פאַר זייער אַרבייט, פאַרלייכטערען זיי די ערשטע צייט פון זייער לעבען. גיט אונז די מעגליכקייט צו בעזידלען נייע הונדערטער און טויזנדער יודען אין ארץ־ישראל! גיט אונז די מעגליכקייט אויסצולייזען דעם באָדען פון א"י פון פרעמדע הענט! העלפט מיט! דאָס איז אייער זאַך און די זאַך פון אייערע קינדער!

אַלע צו דער אַרבייט פאַר'ן קרן קימת לישראל! געהט און זאַמעלט גראָשען נאָך גראָשען, ביז דער גרויסער פאָלקס־פאָנד וועט דערגרייכען זיין ציל! לאָז זיך קיינער נישט געפינען אין אונזערע רייהען, וואָס האָט זיך נישט בעשטייערט פאַר'ן קרן־קימת! גאולה תתנו לארץ!

קרן קימת לישראל

מורשה (—) מרדכי מרחיב

ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע:

(—) ד"ר מרדכי זאב ברורא

(—) דעפּ. ד"ר א. ראָזענבלאַט

אָרגאַניזאַציע „מורחי":

(—) פּרנס ז. זילבערשטיין

(—) אהרן אַסט

יוד. סאָצ. אַרב. פּאַרטיי „פועלי־ציון" (פער. מיט צ. ס. פּ.)

(—) ל. לעווין

(—) י. גאָלדין

ציוניסט. אַרבייטס־פּאַרטיי „התאחדות":

(—) ד"ר חנוך בערלאַס

(—) משה ראַסין

פערבאַנד ציוניסטען־רעוויזיאָניסטען:

(—) אינזש. דוד עלפערן

(—) מאַג. טוביה בערקעל

פרויען־פערבאַנד „וויזאָ":

(—) דענט. מלכה רצוניק

(—) ד"ר ב. ברודא.

פּאַפּיראָסען־פערקויף אויף די פּאָסט־אַמטען

(2) לויט ווי מ'אינפאָרמירט אונז פונ'ם פּאָסט־אַמט נומער 1, וועלען פונ'ם 1 יוני ד. י., לויט אַ הסכם פון טאַבאַק־מאָנאָפּאָל און פּאָסט־מיניסטעריום — אויף אַלע פּאָסט־אַמטען פערקויפט ווערען טאַבאַק־אויסאַרבייטונגען.

אַזעלכע טאַבאַק־אויסאַרבייטונגען וועט דער טאַבאַק־מאָנאָפּאָל אויף פונאַנדערשיקען צו די קליינע דעטאַליסטען אויף אָנגעגעבענע בעשטעלונגען. אויב די בעשטעלינג וועט בעטרעפען 50 זלאָטעס וועט דאָס איבערשיקען דורך דער פּאָסט גאָרנישט קאָסטען.

די גרעסטע אויטאָמאַטישע פאַבריק אין פּוילען פון רייספאַרשליסע (ריטשערס) די אַקציען־געזעלשאַפט „שטאַנצמעט" אין וואַרשאַ, האָט געעפענט אויף נאָוואָמיעיסקא 11 (טעל. 87—138) אַ פאַבריקס־לאַגער פון איהרע בעוואוסטע אויס־אַרבייטונגען אונטער דער מאַרקע „אָמעגאַ" און האָט דעריבער די גרעסטע מעגליכקייטען צום קינפטיגען סעזאָן צו זיין ליפערונגס־פעהיג זאָגאַר אין די גרעסטע קוואַנטומס פאַר טריקאָטאַזש־סוועטער־פאַבריקאַנטען און סוחרים. צירקולאַרען פאַרבען־קאַרטען און מוסטערען — גראַטיס.

ה. איזראַעל

משפחות אין פלאַמען

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן פון יודישען פאַמיליען־לעבען

(182

— דאָס איז צופיל אויף איינמאָל, האָט דוד געזאָגט. דאָס קען מען זיך, אַזוי פּלוצלונג נישט איינבאַקען אין האַרצען. ס'מוז אַוועק אַ געוויסע צייט ביז איך וועל זיך קענען דערצו צוגעוואוינען, דער ווילל איז מיין אָרט געווים ביי מרימען, מיט וועלכער בישט נאָר דער גורל האָט מיך צונויפגעפיהרט נאָך אויך מיין אייביגע ליבע, צו איהר.

— ליידער מיט אַ גרויסער אומאַנגענעהמליכקייט, האָט איצט מרים מיט דער גאַנצער אויפריכטיגקייט געזאָגט, איצט דאַרף איך און מוז זאָגען דעם גאַנצען אמת, איך וועל גאָר איינגיכען ווערען אַ מוטער, אַ מאַמע פון אַ לעבעדיג נפשל אָבער נישט דוד איז דער פאָטער פון דעם דאָזיגען קינד.

— וואָס הייסט דאָס, האָט ביאַלאָפּאָלסקי געזאָגט, מרים מיין שוועסטער, דוד איז דאָך דיין מאַן.

— דאָס דוכט זיך דיר נאָר אַזוי מיין ברודער. האָט די באַראָנין געזאָגט, כדי לייכטער און מילדער צו מאַכען דאָס געשפּרעך דיזער איז נאָך נישט מרים'ס מאַן, אָבער ער וועט דאָס ווערען גלייך נאָכדעם ווען מרים וועט געבוירען דאָס קינד.

— וועמענס איז דאָס קינד? האָט ביאַלאָפּאָלסקי ערשטוינט געפרעגט.

— וואָס איילסטו זיך אַזוי צו וויסען, מיין ברודער, וואַרט אַ ווייל צו, צוערשט דאַרפסטו זיך קלאָר אַרויסזאָגען וועגען דיין בעציהונג צו אונז און דאַן...

— איך האָב שוין איינמאָל געזאָגט און דערביי בלייב איך, האָט דער ריכטער געזאָגט, מיין נאָמען איז נישט מעהר ביאַלאָפּאָלסקי, איך הייס פון הייבט וויטער מרדכי ווייספעלד, דאָס ענדערען די פאָרמאַליטעטען איז נאָר אַ נעבען־זאַך, און איך שווער איך, אַז איך בלייב מיט אייך און נעבען אייך און דאָס שוין אויף שטענדיג.

— און איך אויך, האָט די באַראָנין מיט פיל געפיהל געזאָגט, איך בין נישט מעהר קיין באַראָנין, איך בין מירעלע ווייספעלד און מיין אָרט פון הייבט אָן איז נעבען אייך.

— פאַרשטעהט זיך, האָט דוד געזאָגט, אַז אויך מיין אָרט איז אין דער דאָזיגער משפּחה, די פלאַמען וואָס האָבען אונז אַרומגעכאַפּט הויבען אָן איינצולאָשען צו ווערען. זאָלען מיר העלפען דאָס פייער איינלעשען אויף שטענדיג שוין אויף שטענדיג.

— יאָ, האָט מירעלע געזאָגט, איך האָב זיך שטענדיג אַזוי געטראַכט, משפּחות אין פלאַמען... ס'ברענט אַ פייער אין די יודישע משפּחות, אַ פייער וועלכע וואַרצעלט אויס גאַנצע שטאַמען, יוואויל דעם, וועד ס'קען אין דער צייט איינהאַלטען דאָס פייער.

—וואָס קומט דערפון אַרויס... האָט דוד טרויעריג געזאָגט.

— איך וויס וואָס דו ווילסט זאָגען דוד, ערלויב מיר דיך אַזוי אָנצורופען. איך וויס, אַז דו מיינסט די רביצין ריחלע ווייס.

— יאָ, זי מיין איך, איך קען דאָך נישט אָנבעהמען קיין בעשלוס קיין דעצידיגן ביז איך וועל מיט איהר נישט אַדורכרעדען.

— זי דאַרף יעדע מינוט אָנקומען אַהער איך האָב די רביצין אַהערבעשטעלט און זי דאַרף יעדע מינוט אַהערקומען, דער צוג ווי איך האָב אויסגערעכענט, קומט אין פינף מינוט אַרום. דאָס געשפּרעך צווישען די מענשען האָט זיך נישט געקלעפּט, מ'האָט געוואַרט אויף דער רביצין, און אַזוי ווי די באַראָנין האָט פאָראויסגעזעהן איז די רביצין אָנגעקומען צוגעהען, זי איז אַריינגעקומען מיט אַנ'אַראָפּגעלאָזטען קאָפּ און זיך בעגריסט נאָר מיט דער באַראָנין, דאַן האָט זי אַ קוק געגעבען אויף מרימען און געזאָגט:

— מרים, דו ביזט בייז אויף מיר? דו האַלסט אַז איך האָב דיך שלעכט בעהאַנדעלט?

— איך האַלט גאָרנישט, איך בין אויף איך נישט בייז, איצט זיכער נישט.

— די דאָזיגע רייד זענען איבעריג, האָט מירעלע געזאָגט, איך לעג פאָר אַז די רביצין זאָל זיך אַדורכרעדען מיט דיד'ן אין אונזער אָפּוועזענהייט.

— ס'איז ריכטיג אַזוי, האָט ביאַלאָפּאָלסקי געזאָגט.

די רביצין מיט דיד'ן זענען אַוועק אין שכנותדיגען צימער און האָבען זיך דאָרט אַדורכגערעדט, וואָס די צוויי מענשען האָבען צווישען זיך גערעדט האָט קיינער נישט געוואוסט, מ'האָט נאָר פון צווייטען צימער געהערט אַ הויך שלוכצען פון דער רביצין.

באַלד וועט דוד איז צוריק אַריינגעקומען איז ער געפאַלען מרימען אין די אָרעמס און זיי האָבען זיך הייס צוקושט. (ס. ו. ק.)

ספארט-בעוועגונג

שארפער קאנפליקט צווישען דער לאדזער עקזעקוטיוו פון וועלט-פערבאנד „מכבי" מיט'ן לאדזער „הכח"

דער לאדזער עקזעקוטיוו פון קרייז-פערבאנד „מכבי" האט אונז צוגעשיקט א קאמוניקאט, אין וועלכען ס'ווערט מיטגעטיילט, אז צוליב'ן נישט אונטערווארפען זיך די בעשלוסען פון עקזעקוטיוו, איז דער לאדזער „הכח" אפגעשטעלט געווארען אין זיינע רעכט אין וועלט-פערבאנד „מכבי".

פון דער אנדער זייט דערוויסען מיר זיך, אז „הכח" האט אויך אויף איהר לעצטער פערוואלטונגס-זיצונג בעשלאסען ארויסצוטרעטען פון דעם לאדזער „מכבי"-עקזעקוטיוו, פערבלייבענדיג ווייטער אלס מיטגליד אין וועלט-פערבאנד, הגם דער דאזיגער בעשלוס פון „הכח" איז לגמרי נישט פערשטענדליך, ווייל מיר קענען נישט פערשטעהען ווי אזוי מ'קען ארויסטרעטען פון לאדזער עקזעקוטיוו און בלייבען אין וועלט-פערבאנד, בעוויזט אבער דער בעשלוס, אז „הכח" וויל אונטערשטרייכען, דאס דער קאנפליקט עקזיסטירט נאר צווישען דעם „הכח" און די לאדזער עקזעקוטיוו און האט גארנישט צו טון מיט קיין אידעאישע מיינונגס-פערשידענהייטען, ווי אזוי דער ענין וועט זיך ענדיגען איז דערווייל נישט בעקאנט. יעדענפאלס וועט דער קאנפליקט זיכער ענטשיידען ווערען דורך דער ווארשעווער צענטראלע.

ווי מיר דערוויסען זיך איז דער קאנפליקט ענטשטאנען צוליב פאלגענדע סבה: אין לאדזער פעראיין „מכבי" האט זיך געפינען א גרופע מיטגלידער פון דער לייכט-אטלעטישער סעקציע, וועלכע האבען, לויט דער מיינונג פון „מכבי" געפיהרט א דעסטרוקטיווע ארבייט אין פעראיין, דעריבער האט „מכבי" אויסנוצענדיג צוערשט אלע פרידליכע מיטלען צום סוף געמוזט די דאזיגע גרופע מיטגלידער אויסשליסען פון פעראיין און גלייכצייטיג זיך געווענדעט צום לאדזער עקזעקוטיוו, אז די דאזיגע מיטגלידער זאלען נישט אנגענומען ווערען אין קיין שום פעראיין וואס געהער צום וועלט-פערבאנד „מכבי".

„הכח" האט אבער נישט קוקענדיג דערויף די דאזיגע מיטגלידער דאך אנגענומען אין פעראיין, דער ענין האט אנגעשפארט אויך אויפ'ן צוזאמענפאהר פון לאדזער קרייז, וועלכער האט אויסגעוועהלט א ספעציעלע קאמיסיע וואס זאל אויספארשען דעם ענין. נאך לאנג אונטערזוכונגען און נישט צושטאנדגעקומענע זיצונג, האט דער לאדזער עקזעקוטיוו אנגענומען א בעשלוס, אז די אויסגעשלאסענע גרופע מיטגלידער דורכ'ן לאדזער פעראיין „מכבי" ווערען אויף אייביג דיסקוואליפיצירט און קיין שום פעראיין וואס געהער צום וועלט-פערבאנד „מכבי" האט נישט קיין רעכט זיי ארייננעהמען אין פעראיין. צוליב דעם דאזיגען בעשלוס האט „הכח" זיך געפיהלט געטראפען און בעשלאסען ארויסצוטרעטען פון לאדזער עקזעקוטיוו און דער עקזעקוטיוו פון זיין זייט האט ווידער בעשלאסען אויסצושליסען דעם גאנצען „הכח".

דאך עפיס נייעס אין יודישען ספארט-וועלטעל.

לעסמאן פון לאדזער יודישען מאטאציקליסטען-קלוב בעקומען דעם פריז פון „נייעם פאלקסבלאט"

יודישער מאטאציקליסטען-קלוב אויפ'ן ערשטען ארט אין דער אלגעמיינער קלאסיפיקאציע פון נעכטיגען מאטאציקליסטען-צוזאמענפליה אין לאדז

דער נעכטיגער מאטאציקליסטען-צוזאמענפליה וועלכען ס'האט ארגאניזירט דער לאדזער יודישער מאטאציקליסטען - קלוב האט ארויסגערופען א שטארקען אינטערעס. אין צוזאמענפליה האבען זיך בעטייליגט 70 מאטאציקליסטען, דערפון 25 פון אויסער לאדז.

אין דער אלגעמיינער קלאסיפיקאציע האט דאס ערשטע ארט פערנומען דער לאדזער יודישער מאטאציקליסטען-קלוב. אויפ'ן צווייטען ארט געפינט זיך דער לאדזער פוילישער מאטאציקליסטען-קלוב, אויפ'ן דריטען געפינט זיך אוניאן-טורינג.

דער „נייער פאלקסבלאט" האט פאר'ן בעסטען יודישען מאטאציקליסט געהאט בעשטימט א הערפוילע מתנה. דעם דאזיגען פריז האט בעקומען דער בעקאנטער לאדזער מאטאציקליסט, מיטגליד פון לאדזער יודישען מאטאציקליסטען-קלוב — ה' לעסמאן.

ה' לעסמאן האט אין דער אלגעמיינער קלאסיפיקאציע פערנומען דאס ערשטע ארט, האבנדיג אדורכגעפאהרענע צום צוזאמענפליה ארום 800 קילאמעטער.

א גענויעם בעריכט וועלען מיר נאך ברענגען.

מייסטערשאפט פון „ב"-קלאס

קאלעיאווי — שטערן 1:3

לאדזער טוריסטען אין ווארשא

די לאדזער טוריסטען זענען שבת און זונטאג געווען אין ווארשא און געשפילט מיט די ווארשעווער צוויי יודישע מאנשאפטען פון „א"-קלאס גוויאזדא און מכבי מיט פאלגענדע רעזולטאטען:

גוויאזדא — טוריסטען 3:4

מכבי (ווארשא) — טוריסטען 2:3

פריינדשאפטס-מעטשען

בר-כוכבא — ב. ק. ס. (בזשעזשין) 1:2

יארדאן — קאלעיאזי 1:2

טור — בר-כוכבא 1:4

לייכטאטלעטישער מעטש

ל.ק.ס. — זיערנאטשאנע 78:108

נעכטען איז אויפ'ן סטאדיאן פון ל. ק. ס. פארגעקומען א לייכטאטלעטישער מעטש פון פרויען און מענער צווישען „זיערנאטשאנע" און ל. ק. ס. אין דער אלגעמיינער קלאסיפיקאציע האט געזיגט ל.ק.ס. אין דער פערהעלטניש 78:108.

ספארט-שפילען

די מייסטערשאפטען אין ספארט-שפילען אין לאדז געהען ווייטער, אין נעץ-באל פאר מענער האבען די אבסאלוטען אונפערהאפט פערשפילט ביי „אימקא", אזוי אז דער פינאל-מעטש וועט זיך אפשפילען צווישען ל.ק.ס. און „אימקא".

אין נעץ-באל פאר פרויען וועט דער פינאל-מעטש פארקומען צווישען ל.ק.ס. און ס.ק.ס. אין קויש-באל פאר מענער פיהרט ווייטער דאס ערשטע ארט וו. ק. ס.

די קראקעווער „ווימא" וועט מיטוואך שפילען אין בריסעל

הייכטיגען מיטוואך, וועט די קראקאווער „וויסלא" שפילען אין בריסעל מיט דער בעקאנטער בעלגישער מאנשאפט „דיאבל רוזש", דאס איז א זעהר געפעהרליכע מאנשאפט, דער מעטש וועט פארקומען 9 אין אווענד ביי עלעקטריש ליכט און וועט בייגעוואוינט ווערען דורך דעם בעלגישען קעניג אלבערט.

נעכטיגע ליגע-מעטשען

נעכטען זענען פארגעקומען בלויז 2 ליגע-מעטשען אין לעמבערג און קראקא.

פאגאן — טשארני 1:1

דאס שפילען איז די גאנצע צייט כמעט אויסגעגליכט. ביידע מאנשאפטען זענען ארויסגעטרעטען מיט ווייניגע פולע צוזאמענשטעלען, דאס טויער פאר פאגאן, האט ערצילט דזשיוויש, פאר „טשארני" — לאגאדני. ריכטער — רוטלער.

קראקאוויא — ווארטא 1:4

דער מעטש איז געפיהרט געווארען פאר אן עולם פון 6000 מענשען און האט געהערט צו די אינטערעסאנטסטע אין סעזאן, די טויערען פאר „קראקאוויא" האבען דערגרייכט קוביצקי, זשעליבסקי און מאלטשיק. קאסאק איז ערנסט קאנטוזירט געווארען און געמוזט פערלאזען דעם פלאץ. ריכטער — וו. קרייצער.

מייסטערשאפט פון „א"-קלאס אין לאדז

וו. ק. ס. — מכבי 0:3

נאך א צוויי-וואכעדיגער הפסקה, האבען זיך שבת ווידער אנגעהויבען די מייסטערשאפטס-קאמפען אין פוסבאל ביי אונז אין שטאט. דער צוזאמענטרעף פון וו.ק.ס. מיט „מכבי" האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג און האט צוגעצויגען א גרויסען עולם.

ווי ס'איז געווען פאראויסצוזעהן איז „מכבי" נישט געווען קיין דראהענדער געגנער פאר די מיליטער-לייט, וועלכע געפינען זיך איצט אין דער בעסטער פארם. פון דער ערשטער ביז דער לעצטער מינוט פון מעטש האט וו.ק.ס. געהאט די איבער-מאכט, שאפענדיג פיל דראהענדע סיטואציעס אונטער'ן טויער פון דעם יונגסטען „א"-מאנשאפט. „מכבי" האט זיך זעהר שטארק פערטיידיגט, האט אבער געטוזט קאפיטולירען, נאכמעהר דערפאר ווייל מכבי'ס טויער איז געווען בעזעצט דורך א רעזערוו-טויערמאן, וועלכער האט נאך געהאט „טרעמע".

ביי די געזיגטע איז דער בעסטער טייל געווען די הילפס-ליניע, מיט דעם זעהר גוטען פאמעראנצענבלום בראש. פאמעראנצענבלום איז געווען א געפאהר פאר סטאלארסקי'ן, וועלכער האט נישט בעקענט קומען צום ווארט. נישט שלעכט איז אויך געווען די פערטיידיגונג פון „מכבי", דערפאר האט פאטאל געשפילט די אנגריפס-ליניע, א חוץ פרענקלען, וועלכער האט געטון וואס ער האט געקענט.

וו.ק.ס. האט אין פערלויף פון שפילען גע-האוסט, וואס זיי ווילען. די אנגריפס-ליניע פון וו.ק.ס. האט זיך אויף גוט ערשט צושפילט אין דער צווייטער העלפט. זיי ווערען נישט שלעכט קאמ-בינירט, אבער נישט אויסגענוצט אלע סיטואציעס הינטער'ן טויער. צוליב דעם, וואס די מיליטער-מאנשאפט האט געהאט א גרויסען איבערגעוויכט, איז דער רעשט נישט געווען אזוי שטארק אינטערעסאנט. די טויערען האבען דערגרייכט לעגארט. נאך דעם דאזיגען זיג פערנעהמט וו.ק.ס. ווייטער דאס ערשטע ארט אין דער טאבעלע.

ס.ק.ס. — ל.ט.ס.ג. 1:5

ס.ק.ס. האט אפגעהאלטען א שעהנעם זיג איבער דעם געוועזענעם מייסטער. די טויערען האבען דערגרייכט קלעצעלסקי, שלאנזאק און טשערסקי. פאר ל.ט.ס.ג. — ראדאמסקי.

ל. ק. ס. — ווידזעוו 0:0

הכח — ווימא 0:1 (0:1)

דער נעכטיגער מייסטערשאפטס-מעטש צווישען די אויבענדערמאנטע צוויי מאנשאפטען האט ארויסגערופען א ספעציעלע פעראינטערעסירונג. די אנהענגער פון הכח האבען דערוואַרט, אז דאך וועט זיך די יודישע מאנשאפטען צוזאמעננעהמען און שטעלען א העפטיגען ווידערשטאנד. דער מעטש איז געווען זעהר אינטערעסאנט און איז געפיהרט געווארען ביי „הכח" איבערמאכט. דאס איינציגע זיגברענגענדע טויער האט אין דער ערשטער העלפט געפאלען און דער רעזולטאט איז געבליבען ביז'ן סוף.

נאכ'ן מעטש איז געקומען צו א סקאנדאל, נעמליך: די אנהענגער פון „ווימא", נישט זייענדיג צופרידען פון אויסגאנג פון מעטש, זענען בעפא-לען דעם ריכטער און איהם צושלאגען.

אינטערנאציאנאלע פוסבאל-מעטשען

איטאליען — ענגלאנד 1:1

רוים, 14. (ספ. טעל.) פאר אן עולם פון 80 טויזענד צושויער איז פארגעקומען אין רוים דער אינטערנאציאנאלער פוסבאל-מעטש צווישען איטאליען און ענגלאנד. ביי א געוואלדיגען ענטוזיאזם פון דעם פערזאמעלטען עולם האט זיך דער מעטש געענדיגט אונענטשידען און דער פערהעלטניש פון 1:1.

ווארשאוויאנקא אין בולגאריען

ווארשאוויאנקא — א. ע. ס. 23 (סאפיע) 1:1

ווארשאוויאנקא ווילט איצט אין בולגאריען, נעכטען האט זי געשפילט מיט דער סאפיער מאנשאפט פון „א. ע. ס. 23" און רעמיזירט אין פער-העלטניש פון 1:1

רוך — סלאוואן 1:1

דער קאטאוויצער רוך האט נעכטען געווילט אין מעהריש אסטראו און געשפילט מיט דעם טשעכישען „סלאוואן" נישט דערגרייכענדיג קיין רעזול-טאט, דאס שפילען איז געפיהרט געווארען אין א שטארקער טעמפא און איז געווען זעהר אינטער-רעסאנט

מיליטערישער רעפר. (ווילנא) — 22 פולק 1:1

אין שעדלעץ האט די מיליטערישע רעפרעזענ-טאנץ פון ווילנא געשפילט מיט דעם 22-טען פולק דערגרייכענדיג א רעזולטאט פון 1:1

טעניס-מעטש

פראג (טשעכיען) — ווארשא 2:3

די פוילישע רעפרעזענטאנץ האט אין טעניס-מעטש מיט טשעכיען פערשפילט מיט 2:3. דער יודישער טעניס-מייסטער וויטמאן, וועלכער האט גע-שפילט אין דער פוילישער רעפרעזענטאנץ האט נישט געהאט קיין גוטען טאג און פערשפילט אלע פערמעסטונגען

יענדזשעיעווסקא פערשפילט אין וויען

די פוילישע טעניס-מייסטערין יענדזשעיעווסקא האט פערשפילט אין וויען צו דער אמעריקאנערין דזשאקאבס.

„מארגענשטערן" גרייט צו א קרייז-טורן-פעסט

די פערוואלטונג פון דער ארבייטער ספארט געזעלשאפט „מארגענשטערן" האט די טעג אפגע-האלטען א קאנפערענץ מיט איהרע אינסטרוקטארען קאלעגיום, ווי ס'איז בעהאנדעלט געווארען דער היי-יעהריגער טורן און ספארט-פעסט פון „מאר-גענשטערן".

נאך א מיינונג-אויסטויש איז בעשלאסען גע-ווארען, אז דער היי-יאהריגער זומער-טורן-פעסט פון „מארגענשטערן" קומט פאר אין חודש יוני און מוז פערוואנדעלט ווערען אין א גרונדליכער מאני-פעסטאציע פאר דער פיזישער מאסען-ערציהונג.

אין טורן-פעסט וועט זיך דאסמאל בעטייליגען נישט נאר די לאדזער ספארט-גרופען פון מאר-גענשטערן, נאר אויך דער לאדזער קרייז, אזוי, אז מיר וועלען האבען א קרייז טורן-פעסט.

די איבונגען פאר'ן טורן-פעסט, וועלכע ווע-רען שוין געפיהרט א לענגערע צייט זענען איצט דורך די אינסטרוקטארען פרעציזירט געווארען און ווערען איצט געמאכט דורך אל עגרופען.

די פערוואלטונג פון „מארגענשטערן" האט אין שייכות מיט'ן פעסט אויך בעשלאסען צו מאכען א גרויסע הנחה פאר די מיטגלידער פון דער ספארט-אינסטיטוציע, נעמליך: אלע פערלעגענע חובות פון מיטגלידס-ביטראג ווערען דערווייל אויפגעשטעלט דער מיטגליד וואס איז אויף א לאנגע צייט צוריק געשטעלט אין ביטראגען דארף איצט איינצאהלען נאר פאר איין חודש און ער ווערט שוין צוגעלאזט צו די לעקציעס און וועט זיך קענען בעטייליגען אין קרייז-טורן-פעסט.

די איינציגע שטאָט אויף דער וועלט,
וואו מען מאַכט עטרות צו טליתים
אויף די איינציגע עטרות־אַרבייטער שטאַרבען פאַר הונגער און דער - אינדוסטריע דראָהט אונטערגאַנג

היינט צו טאָג ווערען אַ חוץ אין סאָסאָוו אין ערגעץ נישט אויסגעאַרבייט קיין עטרות, אַמאָל איז דער צענטער פון עטרות געווען בערדיטשעוו, אָבער שוין הונדערט יאָהר ווי די עטרות־אינדוסטריע איז איבער פון בערדיטשעוו קיין סאָסאָוו, דאָס איז געשעהען אויף פאָלגענדען אופן:

אַרום יאָהר 1830 איז אין רוסלאַנד אויסגעבראָכען אַ בהלה צוליב די „כאַפּערס", וועלכע האָבען געכאַפּט יודישע קינדער און זיי גענומען פאַר סאָלדאַטען, יודישע עלטערן האָבען דעריבער אין גרויס איילעניש איבערגעפּעקלט זייערע יונגלעך אויף יענער זייט גרעניץ מעהרסטענס קיין גאַליציען.

צווישען די אַנטלאָפענע האָט זיך געפונען אַ 13־יעהריגער בחור'ל פון בערדיטשעוו, מרדכי לייב מאַרגוליעס, ער איז צו ערשט געקומען קיין בראָדי און פון דאָרט איז ער אַוועק קיין סאָסאָוו, וואו ער האָט זיך באַזעצט.

איינמאָל האָבען סאָסאָווער יודען בעמערקט ווי דער פרעמדער בחור'ל זיצט אָנגעבויגען געהיים־בישפּיל ביי אַ וואַרשטאַטעל און פלעכט שנעל מיט די פינגער זילבערנע פעדים, פון וועלכען עס וואַקסען אויס עטרות, אין שטעטעל איז געוואָרען אַ באַרעדעניש און פון אַלע זייטען איז מען געלאָפען קוקען אויף דעם ביזען וואונדער. מיט דער צייט איז אַזוי אַרום סאָסאָוו געוואָרען דער צענטער פון עטרות אויסאַרבייטונגען און פון די „שפּאַניער" אינדוסטריע.

די עטרות־אינדוסטריע אין סאָסאָוו איז זיך צעוואַקסען און מען האָט זיך גענומען צו אַנדערע שפּאַניער־אויסאַרבייטונגען, אָפט האָט אַ רב בעשטעלט אַ זילבערנעם ברוסט־טוך פאַר זיין רביצין און באַלד האָבען דאָס נאָכגעטון אַנדערע פרויען. מ'האָט אויסגעאַרבייט כתר'ס אויף ספר תורה'ס, פּרוכת'ן צו אָרון קודש'ס, זילבערנע יאַרמעלקעס און גאַרטלען, שפּעטער אָבער האָט מען זיך בעגרעניצט בלויז אויף עטרות און אַנדערע אַרבייטען האָט מען אויסגעפיהרט נאָר אויף בעשטעלונגען.

אין יאָהר 1887 האָבען די סאָסאָווער עטרות בעקומען אַ פּרייז אויף דער אויסשטעלונג אין ווין. אין העמזעלבען יאָהר ווען דער עסטרייכישער קרוינ־פּרינץ רודאָלף, איז דורכגעפאָהרען סאָסאָוו, האָט מען לכבוד איהם אויפגעשטעלט אַ טריומף־טויער, וועלכען מען האָט בעפּוצט מיט עטרות, דאָס האָט צווישען די מיטגלידער פון דער סוויטע אַרויסגערופען גרויס אויפזעהען.

אַמאָל האָבען ביי די עטרות־אויסאַרבייטונגען בעמאַכט אַ לעבען קלויזניקעס, וועלכע האָבען געקאָנט צייכענען מוסטערן, אַ טייל מוסטערן זענען געווען זעהר פּאָפּולער, און חסידישע גרופּען טראָגען עטרות פון איינעם און דעמזעלבען מוסטער.

מען דאַרף נאָך צוגעבען אַז די עטרות־אַרבייטער מאַכען זיך אַליין די וואַרשטאַטלעך, זעלבסטפערשטענדליך אַז דערביי האַלט מען זיך שטרענג אין די אַלטע פאָרמען.

סאָסאָוו צעהלט היינט אַרום 200 יודישע משפּחות אויף אַן אַלגעמיינער בעפעלקערונג פון לערך 2000 נפשות פאַר דער וועלט־מלחמה איז די יודישע בעפעלקערונג געווען אַ גרעסערע, ווי איצט און יודען האָבען אַמאָל דאָ געהאַט פּרנסה, דאָ זענען געווען צוויי פּאַפּיר־פאַבריקען, וועלכע האָבען בעשעפטיגט 300 אַרבייטער דאָס שטעטעל האָט אויך געגאָלטען פאַר אַ קור־אָרט, און מער איז מען

(בריף פון סאָסאָוו).

געקומען אָהין אויף קור־אַציע, אַחוץ דעם האָט דאָרט אַ רבי צו וועלכען עס פלעגען פאָהרען מאַסען יודען, עס האָבען געמאַכט גוטע געשעפטען סוחרים און האָטעל־בעזיצער, אויך איז דאָ געווען פערשפּרייט די אינדוסטריע פון האָרן־קעמלעך און מען האָט דאָ אויך אויסגעאַרבייט שופרות.

מיט דער וועלט־מלחמה זענען אונטערגעגאַנגען פיל פּרנסות, די פּאַפּיר פאַבריקען שטעהען פּוסט, און פון קור־אָרט איז נישט געבליבען קיין זכר, מיט דער אויסאַרבייטונג פון קעמלעך פערנעהמט זיך בלויז אַ 70־יעהריגער יוד מיט זיין ווייב. זיי מאַכען אויך שופרות און האָבען אַלץ נישט קיין פּרנסה, דאָס פאָהרען צום רבי'ן איז שוואַך צוליב דער שווערער עקאָנאָמישער לאַגע, און פון דער אַמאָל בליהענדער עטרות־אינדוסטריע איז געבליבען אַ חורבה.

פון די מעהרערע אַזוי גרויסע פאַבריקאַנטען פון עטרות זענען געבליבען בלויז פינף, און אויך זיי אַרבייטען איצט נישט, אָדער אַרבייטען אַליין און מיט זייערע קינדער, כאָטש סאָסאָוו איז איצט דאָס איינציגע אָרט אויף דער וועלט וואו עטרות ווערען מאַכער אָהן אַרבייט.

די פאַבריקאַנטען ערקלערען דאָס דערמיט וואָס די וויכטיגסטע אָפּזאַץ־פּלעצער זענען פערלוירען געגאַנגען, אָדער זענען פערשלאָסען געוואָרען צוליב הויכען צאָל, וועגען עקספּאָרטירען עטרות קיין רוסלאַנד, וואו דער אָפּזאַץ איז אַמאָל געווען אַ גרויסער קאָן איצט נישט זיין קיין רייד, אַמעריקא וועלכע איז געווען דער הויפּט־אָפּנעהמער פון סאָסאָווער עטרות האָט אויפגעהערט מאַכען בעשטעלונגען פריהער האָט אַמעריקא געקויפט עטרות פאַר עטליכע צעהנדליג טויזענד דאָלאַר אַ יאָהר, דער עקספּאָרט פון עטרות קיין אונגאַרן, טשעכיען און רומעניען איז אָפּגעשטעלט געוואָרען צוליב דעם הויכען צאָל,

אין פּוילען ווידער קויפט מען נישט קיין עטרות צוליב דעם קריזיס.

די פאַבריקאַנטען האָבען לעצטענס אָנגעפיהרט צווישען זיך אַ שאַרפע קאָנקורענץ דורך אַראָפּדריקען די פּרייזען. דאָס האָט מיט זיך געבראַכט אַז די אַרבייטס־לויהנען זענען געשניטען געוואָרען און דער קאָנקורענץ־קאַמף איז געוואָרען געפיהרט אויסשליסליך אויפ'ן חשבון פון דעם אַרבייטס־לוין. עס איז אַזוי אַרום געקומען דערצו, אַז די 70 עטרות־אַרבייטער וועלכע ערנעהרען 45 פאַמיליעס, געפינען זיך שוין אַ האַלב יאָהר אָהן אַרבייט און אָהן ברויט.

די סאָסאָווער עטרות־אַרבייטער האָבען אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס אויך אין נישט־יודישע פּוילישע קרייזען, אַזוי גוט ווי אין יודישע, וואו מען פערשטעהט די וויכטיגקייט פון הויז־אינדוסטריע און פאָלקס־קונסט, בפרט אויף אַ געביט, וואָס מען געפינט נאָר אין איין שטעטעל אויף דער גאַנצער וועלט. דאָ קומט איבערהויפּט נישט אין בעטראַכט דער רעליגיעזער מאָמענט נאָר די פראַגע צו זיכערען די עקזיסטענץ פון דער עטרות־אינדוסטרי און יודישע פאָלקס־קונסט.

אַ גאַר וואַרימע בעציהונג צו די סאָסאָווער עטרות ווייזט אַרויס אינזשיניער פּיאָטר קאָנטני, וועלכער האָט אַרויסגעגעבען אַן אינטערעסאַנטע בראָשור אויף פּויליש, אין וועלכער ער רעדט מיט בעגייסטערונג וועגען די סאָסאָווער שפּאַניער־אַרבייטען. די דאָזיגע וואַרימע בעציהונג פון אַ קריסט צו יודישער פאָלקס־קונסט, האָט געהאַט איהר ווירקונג אויף געוויסע יודישע קרייזען.

אויף דער אויסשטעלונג פון יודישע אַנטיקען אין לעמבערגער מוזעאום פשעמיסלאַווי, זענען אויך געווען אויסגעשטעלט סאָסאָווער עטרות און אַן אָריגינעלער עטרות־וואַרשטאַט. די עטרות האָבען געצויגען אויף זיך די אויפמערקזאַמקייט פון יודען און קריסטען.

א רעפּאָרטער.

היינטיגע קינדער
(טרויעריגע פאַקטען פון די לעצטע טעג)

— 1. —

ס'שאַדט נישט, מ'וועט דעם טאַטען נישט אויפוועקען!

די טעג איז געשטאָרבען אין לאָדז אַ געוועזער אברהם ד. דער פערשטאָרבענער האָט איבערגעלאָזט זיין בן יחיד אַ ריזיג פערמעגען.

אין זעלבען הויז, וואו אברהם האָט געוואוינט און וואָס איז אגב אויך געווען זיין אייגענטום, איז פאַרהאַן אַ פּויליש רעוויו־טעאַטער, אין וועלכען ס'טרעט אויף אַ ניעגערישער דזשאַז.

איבער'ן טעאַטער האָט זיך געפונען דעם פערשטאָרבענעמס וואוינונג און ס'איז גראָד אַזוי אויסגעקומען, אַז דער מת איז געלעגען אָפּגעהויבען פונקט איבער דער סצענע. האָבען אַלזאָ אונטען געפּליעסקעט האַלב־נאַקעטע גירלס און ס'האָט געשאַלט דער ווילדער דזשאַז און פון אויבען האָט זיך געריסען אַ גרוילענדיגער יאָמער פון דער פערוויסטער אלמנה און פון די איבעריגע פערטרויערטע קרובים.

בכדי אָפּצושטעלען די קאַקאָפאָניע און נישט צו דערלאָזען צו קיין ווייטערדיגען בזיון המת, האָבען זיך איינציגע מענשען געוואַנדען צום דירעקטאָר מיט אַן'ענטשפּרעכענדער אינטערווענץ. דער קריסטליכער דירעקטאָר האָט אויסגעדריקט די גרייטקייט תיכף איבערצורייסען די פאָרשטעלונג און אַפילו אויך צו פערשליסען דאָס טעאַטער פון דער גאַנצער שבעה, אויב מ'וועט איהם געבען אַן'ענטשעדיגונג מינדעסטענס אין דער הויך פון 150 זל. פאַר יעדען פערלוירענעם טאָג אָדער מ'וועט איהם בעפרייען דערפאַר פון דער פליכט צו צאָהלען דירה־געלט אין משך פון 1 חודש.

די שתדלנים זענען אַרויף צום אבל, אַז ער זאָל איינגיין אויף איינעם פון די דערמאָנטע צוויי בעשיידענע פאָרשלאָגען. ווי גרויס איז אָבער געווען זיין פערוואונדערונג, ווען דער נעטרייער בן־יחיד האָט אויסהערענדיג די געבראַכטע תשובה מיט דער גאַנצער אומפערשעהמטקייט ערקלערט:

איך שענק נישט און איך גיב נישט, ס'שאַדט נישט זאָלען זיי שפּילען: זיי וועלען דעם טאַטען נישט אויפוועקען!

ס'האָבען שוין נישט געהאָלפען קיין טענות. דער יורש איז געבליבען פעסט ביי זיין בעשלוס. ס'פערשטייט זיך, אַז די פאָרשטעלונג אין אונטערשטען טעאַטער איז נאָכדעם אַוועק נאָך מיט אַ שטאַרקערען ברען, די צולאָזענע גירלס האָבען נאָך הילכיגער געזונגען און געשריגען, דער ניעגערישער דזשאַז האָט נאָך רעשיגער געגרילצט...

די האַלטונג פון איינציגען קדיש האָט אַרויסגערופען ביי אַלע קרובים, בעקאַנטע און שכנים אַ אומבעשרייבליכע פערביטערונג.

— 2 —

א גוטען טאָג, איהר קאָנט זיך האַלטען דעם מת פאַר אַ משכון...

דער לאָדזער פרומער גביר ב. ש. האָט אין שכנות'דיגען שטעטעל א—וו געהאַט וואוינען אַן אַלטען אָרימען פאָטער. ביז דער לעצטער צייט האָט זיך דער זקן בדוחק דערנעהרט, פון מלמדות. איז ער אָבער געוואָרען צום סוף בלינד און אויך אַזוי שוואַך, אַז ר'איז שוין מעהר נישט ביכולת געווען צו קנעלען.

דער געטרייער זוהן האָט זיך בשום אופן נישט געוואָלט אַרומקוקען אויפ'ן עלענדען פאָטער. באין ברירה איז געווען די א—ווער קהלה געצוואונגען זיך מיט איהם צו פערנעהמען. איבער אַ יאָהר צייט איז ער טאַקע אויסגעהאַלטען געוואָרען אויפ'ן חשבון פון דער א—ווער קהלה. ענדליך איז דער דערמאָהנטער זקן מיט עטליכע טעג צוריק געשטאָרבען.

די פערוואַלטונג פון דער א—ווער קהלה איז געווען זיכער, אַז דער לאָדזער גביר וועט גלייך אַרויפקומען אָפּגעבען דעם פערשטאָרבענעם פאָטער זיין לעצטען כבוד, אַז ער וועט שוין איצט געוויס אַראָפּנעהמען דעם שטיין פון האַרץ און קויפען פאַר'ן פאָטער אַ שיינע קרקע און אויך אומקערען דער קהלה די אויסהאַלט־קאָסטען פאַר דער גאַנצער צייט.

און ווירקליך, דער זוהן איז טאַקע געקומען. די קהלה־פערוואַלטונג האָט מיט איהם גלייך אָנגעהויבען צו פיהרען אונטערהאַנדלונגען בנוגע פּרייז פון דער קבורה. אָנגעהויבען האָט מען אַפילו פון די טויזענטער און אַז די פּרנסים האָבען געזעהען, אַז דער מעל־דבר בלייבט האַרט, ווי שטאָל, זענען זיי אַראָב אויף הונדערטער.

דער רייכער זוהן האָט אָבער מעהר נישט געוואָלט געבען, ווי 25 זלאָטעס. האָט די פערוואַלטונג איהם דאַן קאַטעגאָריש ערקלערט, אַז אויב ר'וועט נישט משלמ'ן מינדעסטענס 2 הונדערט זלאָטעס, וועט מען דעם מת נישט קובר זיין.

פערשטעהענדיג מסתם, אַז פון דער דאָזיגער סומע וועט זיך שוין גאָרנישט לאָזען אַראָפּהאַנדלען און אַז אַ סומע בעצאָהלען האָט איהם זיין רשעת ווידער נישט דערלויבט, האָט דער פרומער זוהן, דער לאָדזער גביר, געכאַפּט דעם שטעקען און אַ זאָג געטאָן געהענדיג צו די דאָזיגע:

אַ גוטען טאָג, איהר קאָנט זיך האַלטען דעם מת פאַר אַ משכון! איז ער אַרויס פון קהלה־שטיבעל און מיט'ן ערשטען טראַמוואַי צוריק קיין לאָדז געפאָהרען.

מ'האָט געוואַרט אַנדערהאַלבען טאָג און אַז דער קדש־זאָגער האָט זיך אַלץ נישט געוויזען, האָט מען בחפזתני געמוזט קובר זיין דעם מת אָהן אַ בראַשען געלד און אויך אָהן דעם לאָדזער רייכען זוהן.

דער דאָזיגער פאַקט האָט אין שטעטעל אַרויסגערופען אַ גרויסע אויפרעגונג.

ארגוס.

ש. ראָזענפעלד

דורך בלוט און פייער
די מאַרטירער־געשיכטע פון די יודען אין דייטשלאַנד

אַמאָל פלעגט דער קעניג זוכען אַ [illegible], פאַרוואָס ער פאָדערט פון יודען סתם געלד — אַ תּרוץ הער סומע און די פּע־שיהענסטע אָפּ־[illegible], וואָס ער בעקומט פאַר'ן שוץ — אָבער איינציגען הערען די קעניגען אויף זיך צו שעהמען און פאָדערן געלד און געלד נאָר אָהן שום תירוצים. און יעהרליכע און איינמאָליגע אָפּצאָהלונגען לוזגט מען אַרויף אויף די יודען. לויט דער איינגענער מוטוויליגקייט, אָהן שום שוץ־פערפליכטונגען. און ווייל אַ קעניג פערגיטיגען וועמען פון זיינע וואַסאַלען (פירשטען, וואָס דינען איהם און זענען אָפּהענגיג פון איהם, אָדער אַ שטאָט, שענקט ער זיי אָפּ אַ טייל פון זיינע „רעכט" אויף צו זויגען זיינע יודען (אַזוי, למשל, פרידריך, דער צווייטער. 1215) און די נייע „בעלי בתים" וואָסערע אָפּצאָהלען טראַכטען זיי נישט אויס? וואָסערע בעליידיגונגען טראַכטען זיי נישט צו? וואָסערע בלבולים מאַכען זיי נישט אויף יודען? און אַלץ מיט דעם איינציגען ציל: יודען זאָלען זיך אויסקויפען פון זיי. און דאָס אַפילו דעמאָלט, ווען קייסער און פּויפּסט פערוועהרען אַזעלכע האַנדלונגען. עס קומט דערצו, אַז די מלוכה זעהט זיך אַמאָל געצוואונגען צו לאָזען דרש'ענען פאַר'ן פאָלק און איהם ערקלערען, אַז יודען טאָר מען נישט הרג'ענען — ווייל דערמיט טוט מען שאַדען דער קעניגליכער, צו דער פּויפּסטליכער קאַסע...

די קרייץ־צוגען און די שוואַרצע מגפה

אין 13־טען יאָהרהונדערט לעבען די יודען אין דייטשלאַנד, ווי שטענדיגע מאַרטירער, און קיין וואונדער נישט. פון די זיבען קרייץ־צוגען, וואָס די געשיכטע רעכענט, פאַלען אויס גאַנצע פינף אין דעם יאָהרהונדערט. און אין אַ משך פון איינע זיבעציג יאָהר (1209, 1228, 1248 און 1270). יעדעס יאָהר־צעהנדליג גרייט מען זיך בלויז צום קרייץ־צוג, ברענגט מיט זיך בלוטיגען פאַנאַטיזם, וואָס פיהרט צו רויב און צו מאָרד פון אַנדעריש גלויביגע, און די „אַנדערש גלויביגע" זענען תמיד די יודען. און די רעגיערער טיילען דעם פאַנאַטיזם, ווי זיי טיילען דעם רויב, מיט זייערע אונטערטאַנען.

איז גרויסע צרות, לעבען יודען ווי צווישען וועלף.

סוחרים נעהמען נישט אַריין קיין יודען אין זייער גילדע; בעל מלאכות לאָזען נישט אַריין קיין יודען אין זייערע צעכען, די הערשער זויגען אויס דעם לעצטען פעניג. יודען ווערען געצוואונגען זיך צו פערנעהמען בלויז מיט געלד־געשעפט. און די בעצווינגער זעהען נאָכדעם אין יודען אַלדאָס בייז דערפאַר, וואָס ער פיהרט נאָר געלד־געשעפטען.... בלוט־בלבולים געהען נישט אַראָפּ פון דער יודישער טאָג־אָרדנונג. און יעדער בלוט־בלבול ברענגט צו מענשליכע קרבנות, און אַז צום סוף פון 13־טען יאָהרהונדערט קומט עס אין דייטשלאַנד צו אַ קאַמף אַרום דעם קייזער טראָן. קומט עס אין לאַנד צו אַנאַרכיע, און די יודען זענען די אומשולדיגע קרבנות.

איין ביישפּיל פון דער הפקרות, וואָס איז אָנגעגאַנגען בנוגע צו יודען.

עפּעס אַ פּריץ (רינד־פליש), אַ בעל־חוב צו יודען, האָט געזעהען אין חלום, ווי יודען האָבען אַרויסגעגנב'עט דאָס הייליגע ברויט פון קירך, כדי עס צו שענדען, האָט ער בעשטימט זיך נוקם צו זיין אָן די יודען. און ער האָט די בעשטימונג זיינע אויסגעפיהרט. אין ביקאַרן אַליין האָט דער „בעל [illegible]" מיט זיינע באַנדעס [illegible] געמאַכט הונדערט און פופציג יודישע קהלות. זיין חוב צו יודען איז, נאַטירליך, אָפּגעווישט געוואָרען.

געווען אויך פּויפּסטען אין 13־טען יאָהרהונדערט, וואָס האָבען זיך — פאַר גוט געלד — איינגעשטעלט פאַר יודען און געוואָרענט זייערע קריסטליכע אָנהענגער, אַז זיי זאָלען יודען נישט רויבען, נישט מאָרדען און נישט מאַכען אויף זיי קיין בלוט־בלבולים. אַזויגע זענען געווען אינאָקענט דער פיערטער און גרעגאָר דער 10־טער, און אַ קעניג האָט זיך געטראָפען, וואָס האָט בעשטעטיגט די פּויפּסטליכע בולעס לטובת די יודען, דאָס איז געווען דער קעניג רודאָלף פון דער דינאַסטיע האַבסבורג. אָבער דאָס אַלץ האָט נישט געהאָלפען. די בייזע בעפעלקערונג האָט געשפּירט די אומאויפריכטיגקייט פון די אַלע „פעראָרדנונגען" און האָט זיך מיט זיי נישט גערעכענט.

און אין יאָהר 1283 הויבט זיך אויף אַ בלוט־בלבול געגען די מאַינצער יודען, וואָס האָט געבראַכט צו אַ פּאָגראָם און צו מאָרדען אין מאַינץ, דער ערצבישאָף האָט זיך אַפילו איינגעשטעלט פאַר זיינע יודען, אָבער דער המון איז געווען שטאַרקער פון איהם. און דער „גוטער" קעניג רודאָלף האָט „אויסגעפאָרשט" די אַנגעלעגענהייט און האָט געפונען, אַז די איינוואוינער, די פּאָגראָמשטשיקעס פון מאַינץ, זענען גערעכט און די יודען זענען אומגערעכט. מעהר נישט, דעם רויב, וואָס די פּאָגראָם מאַכער האָבען אָנגערויבט, געהערט נישט צו יודען, נאָר זיי דאַרפען עס אָנגעבען זייער געליבטען קייסער.

די הריגה אין מאַינץ האָט געבראַכט צו צעהנדליגע הריגות און פיל אַנדערע שטעט, אין דער באַהענטער סביבה, מיט צוויי יאָהר שפּעטער האָט מען אויסגעטראַכט אַ בלוט־בלבול אויף די מינכענער יודען, וואו הונדערט יודען זענען צוליב דעם געהרג'עט און פערברענט געוואָרען און הונדערטער פרויען און קליינע קינדער זענען אומגעקומען פון די הענד פון צווילדעוועטען און פאַרבאַסטירטען המון. דאָס זעלבע איז אין די דאָזועלבער צייט פאָרגעקומען [illegible] אין פיל אַנדערע שטעט.

האָבען די יודען מעהר שוין נישט געקאָנט אַריבערטראָגען די גרויסע צרות פון דער דייטשער בעפעלקערונג און האָבען בעשלאָסען אויסצוואַנדערען פון דייטשלאַנד. און אין יאָהר 1286 האָבען די יודען פון מאַינץ און פון וואָרמס, פון שפּייער און פון אָפּענהיים פערלאָזען דאָס בלוטיגע לאַנד און „זענען אַוועק אויף יענער זייט ים".

פון מאַינץ האָט אויך אויסגעוואַנדערט דער גרויסער רב און צדיק, רבי מאיר ראָטענבערג. מעהר נישט, ער האָט זיך אויף אַ קורצער צייט אָפּגעשטעלט, אונטערוועגס, כדי צו וואַרטען אויף אָפּגעשטאַנענע מיט־אַנטלויפער. האָט מען איהם אַרעסטירט. דער דערמאָהנטער קייסער, רודאָלף, האָט איהם פערשפּאַרט אין אַ פעסטונג, און איהם נישט אַרויסגעלאָזען פון לאַנד. ערשטענס, דערפאַר, כדי צוליב זיין אויטאָריטעט זאָלען זיך יודען נישט צולויפען פון דייטשלאַנד. און דערמיט וועט ער פערלירען פון זיינע הכנסות און, צווייטענס דערפאַר, וואָס ער האָט געגלויבט, אַז יודען וועלען איהם אַנטקעגנברענגען אַן'אוצר מיט געלד. כדי אויסצולייזען זייער גרויסען רבין פון געפאַנגענשאַפט. ער האָט אָבער אַ טעות געהאַט. רבי מאיר האָט בעפוילען זיינע פערעהרער, אַז זיי זאָלען אַפילו אַ גולדען נישט געבען, כדי איהם אויסצולייזען, ווייל דאָס וואָלט געוואָרען אַן'אַלגעמיינע פּלאָג; אַלע הערשער וואָלטען אַרעסטירט די יודישע רבנים, כדי צו זויגען געלד פון יודען... רבי מאיר איז געבליבען אין דער פעסטונג ביזן זיין טויט. ערשט אַ טויטען האָט מען איהם אַ יוד אויסגעקויפט פאַר 20 טויזענד גולדען; אָבער רודאָלף האָט דאָס שוין נישט דערלעבט. זיין יורש האָט דאָס טויטען־געלד בעקומען....

זעלבסטפערשטענדליך, אַז די פּאָגראָמען, בלוט־בלבולים, הריגות און שחיטות, וואָס איך האָב דאָ אויסגערעכענט, זענען נאָר אַ מוסטער פון דער גרויסער צאָהל אומגליקען דערגרייכען, וואָס האָבען געטראָפען די דייטשע יודען אין 13־טען יאָהרהונדערט.

(פאָרזעצונג קומט)

אלעבען איז שטורם

זכרונות פון בערימטען יודיש־רוסישען רעוואלוציאנער

וולאדימיר יאכעלסאָן

(7

אָפּגעהמען דעם פּאַפּיר פאַר דער דרוקערײ פלעגט קומען די רעוואָלוציאָנע־קע איוואַנאָווא. די פלעגט גײען בעשײדען אָנגעטון און פלעגט ברענגען צונױפגעבונדענע נומער׳ן פון זשורנאַל „נאַראָדנאַיא וואָליא”, אָדער פּראָקלאַמאַציעס אײנ־געוויקלט אין שוואַרצען צײַכטע, ווי שנײדערקעס טראָגען שטיקער געוואַנט. אָדער פאַרטיגע קלײדער פונקט אַזוי פלעגט זי אַוועקטראָגען לאַנגע ״אַלס דרוק־פּאַפּיר.

פון די מענשען, וואָס האָבען געאַרבײט אין דער דרוקערײ פלעגט צו אונז קומען נאָר אײן איוואַנאָווא. איך האָב ●עקענט אַלעמען, וואָס האָבען דאָרט געאַרבײט, נאָר אין יענער צייט פלעג איך זיך זעהן נאָר מיט לאזאַר צוקערמאַן. מיר האָבען אָפּגעמאַכט זיך צו טרעפען אײנמאָל אין וואָך. אין דעם טאָג, ווען ער פלעגט אָפּרוהען, אויפ׳ן גאַס, אָדער ערגעץ אין אַ טײ־הויז.

צוקערמאַן און אַ צווייטער דעצער לובקין, וועלכער האָט זיך דערשאָסען, ווען מען האָט די דרוקערײ אַרעסטירט. האָבען דאָרט געוואוינט אָהן דאָקומענטען, און די זעגען דאָרט געווען פער־שפּאַרט ווי אַרעסטאַנטען, און זײנען קײנמאָל נישט אַרױסגעגאַנגען. נאָר אײן מאָל אַ וואָך, זאַנערשטאָג. ווען פּאָדלאָגע־וואַשער זענען געקומען פייי, פלעגען זיי זיך אַרויסגנב׳ענען אין דער פריה, אַז די סטרוזשעס זאָלען זיי נישט בעמערקען, און זיי פלעגען קומען צוריק אין אָוענד.

אין דעם טאָג פלעגען אין אַ ספּעציעלען אַלמער בעהאַלטען ווערען די קאַסטענס מיט׳ן דרוק שריפט. די דרוק־געצייג, די פאַרב, פּאַפּיר און אַלע אַנדערע זאַכען. עס פלעגען קומען פּאָדלאָגע־וואַשער און ווערקסען די דילען אין דער פיין־אויפגע־ראַמטער וואוינונג. דעמאָלט פלעג איך מיט צו־קערמאַנען פערברענגען אַ גאַנצען טאָג, שפּאַצירען איבער דער שטאָט, אָפטער זיצענדיג אין אַ טײ־הויז. מיר פלעגען דערמאָהנען אונזער לעבען אין בערלין, אין יאָהר 1875, אין דער קאָמונע פון רוסישע סטודענטען. איך און צוקערמאַן האָבען נישט געטאָרט בעזוכען קיין בעקאַנטע, בעזונ־דערס סטודענטען, ווייל אַ־זוים דייערע וואוינונגען פלעגען זיך אַרומדרעהען שפּיאָנען.

פון זינט איך האָב זיך בעזעצט אין אַ קאָנ־ספּיראַטיווער קוואַרטיר, האָב איך אויפגעהערט צו בעזוכען אַלע מיינע בעקאַנטע. ווען איך האָב געמוזט אימיצען טרעפען, ווי, צום ביישפּיל, איבערצוגעבען אָפּגעדרוקטע רעוואָלוציאָנערע ליטעראַטור, פלעג איך זיך מיט חעם מענשען טרעפען אויף דער גאַס אָדער אין אַ רעסטאָראַן. די אָווענדען פלעג איך געוועהנליך פערברענגען אין דער היים. אַ טייל פון די נומערען פון זשורנאַל „נאַראָדנאַיאַ וואָליאַ” און די פּראָקלאַמאַציעס פון „איספּאָלניטעלני קאָ־מיטעט”, וואָס פלעגען אָנקומען פון דער דרוקערײ גיך און אונזער וואוינונג. פלעגען מיר בראָשירען, אָ־דער צונויפלייגען און איבערצוגעבען צו די פּאַר־טײהער פון די רעוואָלוציאָנערע פּראָפּאַגאַנדע קרײ־זען, אָדער אויף אָפּצושיקען אויף בעזונדערע אַד־רעסען אין בריף און פּעקלעך. אויף פונאַנדערצו־שיקען אין בריף פלעגט מען דרוקען עקזעמפּלאַרען אויף דעם ״ינסטען סיגאַרעט פּאַפּיר.

כמעט יעדען טאָג פלעגט צו אונז קומען אַלעק־סאַנדער מיכאַילאָוו, איינער פון די פיהרער, פון דער פּאַרטײ, וואָס איז שפּעטער געשטאָרבען אין שליסעלבורגער פעסטונג. ער פלעגט אונז ברענגען אַ צעטעל, געשריבען מיט זעהר קליינינקע בוכשטאַ־בען, פון פערזאָנען, ביי וועלכע עס האָט געזאָלט זיין יענע נאַכט, אָדער אין די נאָהענטסטע טעג אַנ־אַבלאַווע פון דער פּאָליציי. מיר פלעגען איבערשריי־בען די נעמען און אַדרעסען, אום יענע מענשען צו לאָזען באַלד ווייסען אויף פערשידענע וועגען. פריהער פון אַלץ פלעגען מיר פערהיטען מענשען, וואָס זענען געשטאַנען נעהנטער צו אונזער פּאַרטײ־אַרבייט.

די צעטלען מיט נעמען, פלעגט צושטעלען דער אָנגעזעהענער מיטגליד פון דער פּאַרטײ „נאַ־ראָדנאַיאַ וואָליאַ” נ. וו. קלעטאָטשניקאָוו. איהם איז געלונגען אַריינצומאַכען זיך צווישען דער פּאָלי־ציי, געווינען זייער צוטרוי און בעקומען אַ שטע־לע אין דער בעריהמטער „3־טער אָפּטיילונג” פון דער צאַרישער געהיים־פּאָליציי, פון וואַנען ער פלעגט אַרויסבעקומען פערשידענערליי ידיעות און סודות פון דער פּאָליציי, שפּעטער האָט איהם אַ פּראָוואָ־קאַטאָר אַרויסגעגעבען און מען האָט איהם היינגע־ריכטעט. די צעטלען מיט די נעמען, וואָס מיכאַי־לאָוו פלעגט אונז ברענגען, פלעגען מיר איבער־שרייבען און באַלד פערברענען.

אונזער וואוינונג האָט געדינט פאַר די פער־שידענסטע צוועקען, אויסער די אויסגעריכ־טע אַרבייטען, וואָס פלעגען דאָ געטון ווערען, פלעגען צו אונז אויך קומען די גאָר נאָהענטע מענשען פון אונזער אָרגאַניזאַציע ביים אָנקומען אין פּעטערבורג, די בעריהמטע פיהרער פון דער „נאַ־ראָדנאַיאַ וואָליאַ”, אַנדריי זשעליאַבאָוו, קיבאַל־טשיטש (ביידע זענען הינגעריכטעט געוואָרען פאַר טויטען אַלעקסאַנדער דעם צווייטען), פּראָלענקאַ, קאָלאָדקעוויטש, וועלכער איז שפּעטער געווען העסיע העלפמאַנס מאַן — זיי אַלע האָבען געוואוסט אונזער אַדרעס אין פּעטערבורג. אַלס דעם ערשטען אָרט וואו אָנקומען, ווען זיי זענען געקומען צו־פאָהרען פון זיד־רוסלאַנד אין דעצעמבער פון יאָהר 1879, און יאַנואַר פון יאָהר 1880. נישט לאַנג פאַר זיין אַרעסט איז צו אונז געקומען יורקאָווסקי. ער האָט נאָר וואָס געהאַט אונטערגעגראָבען אַ טונעל אונטער דער רעגירונגס־באַנק אין כערסאָן און אַ־וועקגערויבט פון דאָרטען געלד, ער האָט ביי אונז איבערגעלאָזט אַ טייל פון דער סומע, פאַר דער פּאַרטײ־קאַסע.

אין אונזער וואוינונג האָט מען אויך געהאַל־טען צייטווייליג אויפרייס־שטאָפען און צייטענווייז האָבען זיך ביי אונז בעהאַלטען פערזאָנען, וועמען די פּאָליציי האָט בעזונדערס ענערגיש אַרומגעזוכט אַזוי, צום ביישפּיל, האָט די בעריהמטע סאָפיאַ פּעראָוו־סקאַיאַ, קומענדיג פון מאָסקווע, פערבראַכט ביי אונז אַרום אַ חודש. פּעראָווסקאַיאַ האָט זיך בעטיי־ליגט אין דעם אויפרייס פון צאַר׳ס צוג לעבען מאָס־קווע, דעם 19־טען נאָוועמבער, 1879, און האָט אָנגעפיהרט דעם לעצטען אַטענטאַט אויף אַלעק־סאַנדער דעם צווייטען, ווען דער צאַר איז געטויט געוואָרען, דעם 1־טען מערץ 1881.

פּעראָווסקאַיאַ האָט געוואוינט ביי אונז אָהן דאָ־קומענטען, זי פלעגט געוועהנליך אַרויסגעהן אין אָוענט מיט אַ שלייער אויפ׳ן פּנים און פלעגט קו־מען צוריק פריה. ביי איינעם פון אַזעלכע שפּאַ־צירען דעם 10־טען מערץ 1881, האָט מען איהר נאָכשפּיאָנירט און אַרעסטירט אויף נעווסקי פּראָ־ספּעקט, אויף דער הויפּט־גאַס פון פּעטערבורג, דעם 3־טען אַפּריל פון יענעם יאָהר האָט מען זי אויפגע־האָנגען צוזאַמען מיט זשעליאַבאָוו׳ן, קיבאַלטשי־טשען און אַנדערע בעטייליגטע אין דעם לעצטען אַטענטאַט אויפ׳ן צאַר.

אין דעם הינטערשטען צימער פון אונזער וואוי־נונג זענען עטליכע מאָל פאָרגעקומען בעראַטונגען פון דער עקזעקוטיווער קאָמיסיע פון „איספּאָלני־טעלני קאָמיטעט”. אין די בעראַטונגען האָבען זיך בעטייליגט טיכאָמיראָוו, אַלעקסאַנדער מיכאַילאָוו, זשעליאַבאָוו, און באַראַניקאָוו, זעהר אָפט פלעגט צו אונז אַריינקומען אַלאָוועניקאָוואַ, און בלייבען נעכטיגען, אום צו העלפען ביים פונאַנדערשיקען די נייע נומערען פון זשורנאַל „נאַראָדנאַיאַ וואָליאַ” און די פּראָקלאַמאַציעס.

קיין „לעגאַלע” דאָס הייסט, אַזעלכע וואָס האָ־בען זיך נישט בעהאַלטען אונטער פרעמדע נעמען פלעגען צו אונז קיינמאָל נישט קומען, אויסער אין זעלטענע פאַלען, ווי, צום ביישפּיל ביים בעגעגענען ניי־יאָהר. (ווייטער — קומט).

ארטאפעדישער אנשטאלט

בראַטעזען, גאָרסעטען, אָר־טאָפּעדישע אַפּאַראַטען פאַר אַרם, לייכטע פּלאַט־פוס־איינלאַגען בעגען פּיס־שמערצען אלס נאָך גיפּס־אָפּדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פּיעטריקאָווער 119. טעל. 231-81

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

עס ווערט געברויכט אַ שנעלער גע־הילפס־ריכטעווער צום שטעפער פאַר גוט געהאַלט. מ. מאָשקאָוויטש, לוטאָמירסקאַ 14 וואוינונג 25. 2549

קוואַליפיצירטע שפּולערקעס קענען זיך פון זאָפאָרט מעלדען פּיעטריק. 17, פּעטשטשעלניעק. 2551

ס׳זענען נויטיג גאָרסעטשאַרקעס פון זאָפאָרט. צו מעלדען זיך ציגעל־גאַס 14, סאָכאַטשעווסקי. 2552

אַ גוטער מיטנייהער ווערט געזוכט צו מענער־בעשטעלס. צו ערפאַהרען 6־טען שרפּיען 25, וו. 8, ביי מינק. 2553

אינטעליגענטע יונגעלייט מיט גוטע רעפערענצען קאָנען זיך מעלדען אין „תוצרת ארץ־ישראל”, שרודמיעסקאַ 3.

ס׳ווערען געזוכט מיידלעך קוואַלי־פיצירטע קראַפּט־שפּולערינס, ווי אויך רעפּעזירקעס צו טריקאָ ביי דיאַמענט־שטיין, פּולנאָצנאַ 11, וו. 7.

ראקאלען

עס קענען בעקומען צוויי יונגעלייט אָדער מיידלעך צו שלאָפען קאַמיענאַ 8, גוטענשטיין. 2547

2 מיט אַ קוך. 7 פענסטער, 1. שטאָק, פראָנט, מיט באַלקאָן, אָדער 1 שטוב מיט קוך, ווי אויך ענגעלנע צימער, צו פער־דינגען דירעקט ביים ווירט, בזשעזשי־נער 57a. 2663

פערשידענעס

Zaginiony został kwit kaucyjny za № 35752 z dn. 18/6–26 r. na zł. 10.– na imię Maszy Perlmuter. 2548

שייטלען
מיט פאריזער שרינדעל
ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעאַרבייט צו ביליגע פרייזען און אנדולאַציע
ביי קערש, סקווערנאָווע 15

שלאסער־ארבייטען,
ווי אויך אויטאגענישע שווייסונגען מעטאַל־בעאַרבייטונגען מאַשינען־טיילען
פירט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאָנסטאַנטינער 11/13.

Dr. S. KANTOR
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס־קראַנקהייטען
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעהמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און 4—9 אָוענד, זונטאָג און יום־טוב פון 8—2 נאָכמ.

Dr. med.
Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07.
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און געשלעכטס־קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע־בעהאַנד־לונג און סעקסועלע בעראַטונג.
נעמט אָן פון 8—11 פריה און 4—8 אָוענד, זונטאָג פון 9—1 בייטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען.

כירורגישער קאבינעט
Dr. Szreiber
איז בעוואָרען איבערגעטראָגען אויף
Narutowicza № 9
tel. 122-95.
אָפּעראַציעס, אַמפּוטאַציעס, האַלז־ און שילאַקעס או״א
הייל־אנשטאַלט־פרייזען.

DR. MED.
M. Glazer
הויט און וועגערישע קראַנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
ZACHODNIA 64
Telefon 185-49
נעהמט אָן פון 12 ביז 2 און פון 7 ביז 8.30 אָוענד.
זונטאָג און פייערטאָג פון 10 ביז 12 מיטאָג

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און געשלעכטס־קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 2—3 און פון 6.30 ביז 8 אָוענט, זונטאָג פון 10—1 בייטאָג
אַלע אַרט אַנאַליזען.
פאַר אַרבייטסלאָזע לעטשניצע־פרייזן

אַ לאַנגיעהריגער
מיליטער־בעאמטער
ערטיילט אייך עצות און אָנווייזונגען פאַר צוריקגעקומענע פון אויסלאַנד וועלכע האָבען צוליב וועלכע עס איז סיבות נישט דורכגעמאַכט דאָס מיליטער־דינסט. :־: ספּעציאַליסט אין שרייבען פון ביטעס פאַר
איינציגע שפּיזערס
ב. מאָז פּיעטריקאָווער 10

לעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אַן קראַנקע אין אַלע ספּעציאַליטעטן
פון 9 פריה ביז 7 אַ זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

זיכערע הילה און א רפואה!

אהן אָפּעראַציע, אהן בלוט, אהן אַ מעסער און אהן בלוט־פער־גיפטונג פאַר קראַנקע אויף ברוכען, פאַר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאַליקעס אין גוף, פאַר הויקערס און פיס.

פערלאַזט אייך נישט, ווייל דער תינ־טעל־ברוך וואַקסט גרויס אַזוי ווי אַ מענשען־קאָפּ, אָדער ווי אַ וואַסער־מאָן און עס פאַלט אַריין אין דעם פּיס און דער קראַנקער איז אין אַ גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ...

עמפּפאַנגען פון 9 פריה ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אָוענד.

ארטאפעדישע אנשטאַלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77 front, parter.

בעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס־פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד״ר בראַנטש, פּראָפ. ד״ר י. מאַרישלער, פּראָפ. דר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן פּערזענליך פון דער קראַנקען־קאַסע.

דאַנקזאַגונג.
... (—) Lajzor Tobias,
Łódź, ul. Nowomiejska 7, III p.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטן
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר וועגערישע הויט־קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסולטאַציע מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגיע און נערווען־קראַנקהייטען. קוואַרץ־לאַמפּען עלעקטרישער הייל־קאַבינעט, קאָסמעטיק.
— מעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוענד. — פון 11 ביז 12 בייטאָג און פון 2 ביז 3 נ.מ. נעמט אָן אַ פרוי־דאָקטאָר נור קינדער און פרויען, זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ. בעזונדערע וואַרטע־צימער פאַר פרויען.
וויזיט 3 זל.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטן און דענטיסטישער קאַבינעט
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאָן 137-63
עס נעמען אָן דאָקטוירים ספּעציאַליסטן שיפּמאַן, וואַלינסקי, שמיר־געלד, קערשנער, שמער־לאָווסקי, סלאָבאָדסקי, זאַלצ־וואַסער, איציסזאָן, סראַ־כאָווסקי, יאַסובזאָן און דענטיסטין סטאַראָפּאָלסקאַ.
וויזיט 3 זל.

אנאנסען־פרייז פאַר אַ מילימעטער־שורה
פאַר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב־יו״ט—24 גר. אין דער וואָך שפּאַלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 68— 4
זאָנ׳ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . .
אויסער דער שטאַדט 50 פּראָצ. טייערער. אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

נעקראָלאָגען—20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.

אבאנאמענטס־פרייז:
אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקאַ—1 דאָל.

פּעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאַהלען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר׳ן אינהאַלט און טער מין פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנט־וואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman